

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Využití dotačních titulů Evropské unie podnikatelskými subjekty

Veronika Machatová

**Bakalářská práce
2016**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika Machatová**
Osobní číslo: **E13449**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a provoz podniku**
Název tématu: **Využití dotačních titulů Evropské unie podnikatelskými subjekty**
Zadávací katedra: **Ústav podnikové ekonomiky a managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je analyzovat aktuální dotační tituly strukturálních a investičních fondů EU, zhodnotit míru využívání těchto dotací ve vybraných regionech v ČR z hlediska jejich účelu a zhodnotit dopady této možnosti financování na ekonomických potenciál vybraných regionů.

Osnova:

- Charakteristika strukturálních a investičních fondů EU.
- Charakteristika procesu čerpání dotace z fondů EU.
- Komparace čerpání dotací podnikatelskými subjekty ve vybraných regionech.
- Analýza a zhodnocení dopadů využití prostředků fondů EU na ekonomický potenciál vybraných regionů.
- Zhodnocení přínosů a negativních dopadů na podnikatelské subjekty.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011, 342 s. ISBN 978-80-246-1974-3.

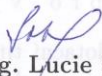
MAIER, K. Udržitelný rozvoj území. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 253 s. ISBN 978-80-247-4198-7.

MAREK, D., KANTOR, T. Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2009, 215 s. ISBN 978-80-87029-56-5.

PLCHOVÁ, B., ABRHÁM, J., HELÍSEK, M. Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika. 1. vyd. Praha: Kriegl, 2010, 206 s. ISBN 978-80-86912-39-4.

TAUER, V., ZEMÁNKOVÁ, H., ŠUBRTOVÁ, J. Získejte dotace z fondů EU: tvorba žádosti a realizace projektu krok za krokem : metodika, pravidla, návody. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2009, 160 s. ISBN 978-80-251-2649-3.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Lucie Sobotková, Ph.D.

Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **29. září 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2016**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 29. září 2015

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 6. 2016

Veronika Machatová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala paní Ing. Lucii Sobotkové, Ph.D. za její odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Také bych ráda poděkovala svým přátelům a rodině, kteří mi byli při psaní bakalářské práce oporou.

ANOTACE

Bakalářská práce je zaměřena na čerpání dotací podnikatelskými subjekty ve vybraných regionech. V první části práce je pozornost věnována základním informacím ke strukturálním a investičním fondům Evropské unie a procesu čerpání dotace. Další část bakalářské práce se zabývá mírou jejich využití podnikatelskými subjekty ve vybraných regionech a dopady této možnosti financování na jejich ekonomický potenciál.

KLÍČOVÁ SLOVA

Evropská unie, čerpání dotací, strukturální fondy, region Severovýchod

TITLE

Use of Subsidies of the European Union by Business Entities

ANNOTATION

The bachelor work focuses on drawing of subsidies by business entities in the selected region. The first part pays attention to the basic information on the structural and investment funds of the European Union and the process of drawing subsidies. Another part of the thesis deals with the extent of their use by business entities in the selected region and the impact of these funding opportunities for their economic potential.

KEYWORDS

The European Union, grant drawing, structural funds, North-East region

OBSAH

ÚVOD	10
1 REGIONÁLNÍ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE.....	12
1.1 CÍLE REGIONÁLNÍ POLITIKY PRO PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2007-2013	13
1.2 CHARAKTERISTIKA STRUKTURÁLNÍCH A OSTATNÍCH FONDŮ EVROPSKÉ UNIE	13
1.2.1 <i>Evropský sociální fond</i>	14
1.2.2 <i>Evropský fond regionálního rozvoje</i>	14
1.2.3 <i>Fond soudržnosti</i>	15
1.3 PROGRAMOVÉ DOKUMENTY.....	16
1.3.1 <i>Operační programy programového období 2007 – 2013</i>	17
2 PROCES ČERPÁNÍ DOTACE Z FONDŮ EU.....	20
3 METODIKA ANALÝZY ČERPÁNÍ DOTACÍ EVROPSKÉ UNIE PODNIKATELSKÝMI SUBJEKTY VE VYBRANÉM REGIONU	23
3.1 METODIKA KOMPARACE ČERPÁNÍ DOTACÍ V KRAJÍCH VYBRANÉHO REGIONU	23
3.2 KORELAČNÍ ANALÝZA	24
4 KOMPARACE ČERPÁNÍ DOTACÍ EVROPSKÉ UNIE PODNIKATELSKÝMI SUBJEKTY VE VYBRANÉM REGIONU	26
4.1 CHARAKTERISTIKA REGIONU SOUDRŽNOSTI SEVEROVÝCHOD	26
4.2 KOMPARACE ČERPÁNÍ DOTACÍ EVROPSKÉ UNIE PODNIKATELSKÝMI SUBJEKTY V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2007 – 2013 V REGIONU SOUDRŽNOSTI SEVEROVÝCHOD	28
5 ANALÝZA A ZHODNOCENÍ DOPADŮ VYUŽITÍ PROSTŘEDKŮ FONDŮ EVROPSKÉ UNIE NA EKONOMICKÝ POTENCIÁL JEDNOTLIVÝCH KRAJŮ VYBRANÉHO REGIONU	34
5.1 DATOVÁ ZÁKLADNA	34
5.2 ZHODNOCENÍ SOUVISLOSTI ČERPANÝCH DOTACÍ NA EKONOMICKÝ POTENCIÁL VYBRANÝCH KRAJŮ	39
6 ZHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ PRO PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY ČERPAJÍCÍ DOTACE Z FONDŮ EVROPSKÉ UNIE.....	40
6.1 ANALÝZA DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	40
ZÁVĚR.....	49
POUŽITÁ LITERATURA	50
SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ.....	51
SEZNAM PŘÍLOH	53

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Objem čerpaných finančních prostředků podnikatelskými subjekty z fondů EU v jednotlivých krajích regionu soudržnosti Severovýchod podle OP.....	29
Tabulka 2: Objem čerpaných finančních prostředků z fondů EU malými a středními podniky v jednotlivých krajích regionu soudržnosti Severovýchod podle OP.....	31
Tabulka 3: Struktura čerpání prostředků EU v krajích regionu soudržnosti Severovýchod podle velikosti podniků	32
Tabulka 4: Přehled odsouhlasených částek podnikatelským subjektům v regionu Severovýchod na realizované projekty, přiřazené k jednotlivým rokům dle vydaného Rozhodnutí/podepsané Smlouvy v Kč	35
Tabulka 5: Vývoj vybraných ekonomických ukazatelů v Královéhradeckém kraji	36
Tabulka 6: Vývoj vybraných ekonomických ukazatelů v Pardubickém kraji.....	36
Tabulka 7: Vývoj vybraných ekonomických ukazatelů v Libereckém kraji.....	37
Tabulka 8: Vliv dotací na ekonomické ukazatele v Královéhradeckém kraji.....	37
Tabulka 9: Vliv dotací na ekonomické ukazatele v Pardubickém kraji	38
Tabulka 10: Vliv dotací na ekonomické ukazatele v Libereckém kraji.....	38
Tabulka 11: Vyhodnocení otázky č. 2 – Kolik projektů jste realizoval/a v programovém období 2007 – 2013?	41
Tabulka 12: Vyhodnocení otázky č. 4 – Jak náročný byl pro Vás proces čerpání dotace z hlediska administrativy?	43
Tabulka 13: Vyhodnocení otázky č. 5 – Jak náročný byl pro Vás proces čerpání dotace z hlediska času?	43
Tabulka 14: Vyhodnocení otázky č. 6 – Jak hodnotíte informovanost a spolupráci s řídicími orgány/zprostředkujícími subjekty při čerpání dotace z fondů EU?	44

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Graf popisující strukturu čerpání z OP podnikatelskými subjekty pomocí kvartilů	30
Obrázek 2: Graf popisující strukturu čerpání z OP malými a středními podniky pomocí kvartilů.....	32
Obrázek 3: Vyhodnocení otázky č. 1.....	40
Obrázek 4: Vyhodnocení otázky č. 3.....	42
Obrázek 5: Vyhodnocení otázky č. 7.....	44
Obrázek 6: Vyhodnocení otázky č. 8.....	45
Obrázek 7: Vyhodnocení otázky č. 9.....	46
Obrázek 8: Vyhodnocení otázky č. 10.....	47

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

aj.	a jiné
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
FS	Fond soudržnosti
HDP	Hrubý domácí produkt
ICT	informační a komunikační technologie
mil.	milion
mld.	miliarda
např.	například
NRP	Národní rozvojový plán
NSRR	Národní strategický referenční rámec
NUTS	Nomenclature es unités territoriales statistique
OP	Operační program
OR	Obchodní rejstřík
PPS	standard kupní síly
ROP	Regionální operační program
tj.	to je
tzn.	to znamená

ÚVOD

Vstupem České republiky do Evropské unie 1. května 2004 se podnikatelům otevřela zcela nová možnost, jak získat finanční prostředky pro rozvoj svého podnikání, a posílit tak svou pozici na trhu v konkurenčním boji. Česká republika tím vstoupila do druhé poloviny programového období¹ 2000 – 2006, které pro ni bylo významné zejména osvojením principů a metodik, na jejichž základě funguje čerpání finančních prostředků z fondů Evropské unie. Programové období 2007 – 2013 mohlo být využito podnikateli kompletně. Bohužel však na začátku období došlo ke značnému zpoždění ze strany České republiky, která své operační programy předložila ke schválení až jako poslední členská země Evropské unie. Zájem o dotace ze strany žadatelů byl poté enormní a počet podaných projektů výrazně přesahoval možnosti alokovaných prostředků. V současné době se rozebíhá již třetí programové období 2014 - 2020, kterého se mohou zájemci z řad českých podnikatelů účastnit.

Cílem práce je analyzovat aktuální dotační tituly strukturálních a investičních fondů Evropské unie, zhodnotit míru využívání těchto dotací ve vybraných regionech v České republice z hlediska jejich účelu a zhodnotit dopady této možnosti financování na ekonomických potenciál vybraných regionů. Jelikož se nové programové období 2014 – 2020 teprve rozbíhá, bude bakalářská práce zaměřena na programové období 2007 – 2013, které bylo ukončeno koncem roku 2015 dle pravidla $N + 2^2$.

První část bakalářské práce je zaměřena na problematiku regionální politiky Evropské unie, vymezení základních pojmů jako jsou cíle pro programové období 2007 – 2013, charakteristiku strukturálních a ostatních fondů Evropské unie, programové dokumenty a operační programy sledovaného období.

V druhé kapitole je detailně rozepsán způsob čerpání dotací z fondů Evropské unie. Příprava, realizace i udržení projektu jsou velmi náročné aktivity vyžadující veliké úsilí ze strany žadatele, aby jejich snaha nebyla zmařena.

Třetí kapitola přiblíží čtenáři metodiku a postupy analýzy čerpání dotací Evropské unie podnikatelskými subjekty ve vybraném regionu.

Následující kapitola přinese komparaci čerpání dotací podnikatelskými subjekty v jednotlivých krajích regionu soudržnosti Severovýchod. Komparace bude provedena

¹ Prostřednictvím programového období Evropská unie realizuje cíle regionální a strukturální politiky.

² Pravidlo $N + 2$ znamená, že závazky členských zemí přijaté vůči Evropské komisi musí být splněny do dvou let od jejich přijetí.

porovnáním absolutních a relativních hodnot dosažených ukazatelů a doplněna grafickým znázorněním struktury čerpání dotací v podobě box plotů.

Pátá kapitola se zaměří na zhodnocení dopadů na ekonomický rozvoj jednotlivých krajů regionu soudržnosti Severovýchod. Korelační analýzou bude zkoumáno, zda existuje souvislost mezi čerpanými dotacemi v krajích a vybranými ekonomickými ukazateli. Dosažený výsledek bude zhodnocen.

Poslední, šestá kapitola, bude zaměřena na možné příznivé, ale také negativní dopady na podnikatele, čerpající finanční příspěvek z fondů Evropské unie. Pro zjištění těchto dopadů bylo provedeno dotazníkové šetření mezi podnikatelskými subjekty čerpajícími dotace z fondů EU, které bude v této kapitole vyhodnoceno.

1 REGIONÁLNÍ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE

Regionální politika Evropské unie (EU) je založena na dvou základních hodnotách, solidaritě a soudržnosti. Solidarita znamená pomoc hospodářsky či sociálně znevýhodněným regionům ve srovnání s průměrnou situací členských zemí, soudržnost vede ke snižování rozdílů mezi chudšími a bohatšími regiony, z čehož mohou získat výhody všichni zúčastnění. Podnikatelské subjekty z vyspělých regionů mohou využít možnost investovat do těchto zaostalých regionů, zavést do nich hospodářské a technologické know-how a podpořit tak činnosti, které zde zatím nejsou rozšířeny.

Hodnocení rozdílů mezi jednotlivými regiony probíhá na základě ekonomických, sociálních, přírodních a demografických kritérií. Mezi nejdůležitější ukazatele výkonnosti regionů patří výše hrubého domácího produktu (HDP) na obyvatele, produktivita práce na zaměstnance, míra zaměstnanosti, dosažené vzdělání, výdaje na výzkum a vývoj, investice firem, energetická náročnost ekonomiky a objem dopravy, aj.³ Rozdíly jsou v některých případech velmi výrazné. Např. nejvíce rozvinuté regiony EU dosahují více než 260 % průměrného HDP v EU, na druhé straně ty nejméně rozvinuté méně než 40 %.⁴ Snahou regionální politiky EU je, aby docházelo ke snižování těchto rozdílů.

Regionální politika je chápána jako strategická, zaměřující se na budoucnost. Měla by být preventivním prostředkem tvorby a udržení konkurenceschopnosti v globální ekonomice. Snahou je vytvoření značného počtu dobře placených pracovních míst pro kvalifikované pracovníky, podpora infrastruktury, podpora podnikání, rozvoj lidských zdrojů, strategické plánování, stanovování měřitelných cílů, monitorování průběhu podpůrných programů a hodnocení jejich účinnosti a efektivnosti. Důraz se klade na vytváření partnerských vazeb, zlepšení podmínek pro rozvoj místních a vznik nových firem. Do čela zájmu se dostává problematika řízení inovací, které mají značný význam pro konkurenceschopnost a prosperitu firem. V současnosti lze zaznamenat trend, který stojí za povšimnutí, a tím je provazování regionální politiky s dalšími podpůrnými státními politikami, např. se sociální, průmyslovou, nebo zemědělskou politikou.⁵

³ BOHÁČKOVÁ, Ivana a Magdalena HRABÁNKOVÁ. *Strukturální politika Evropské unie*, 2009, str. 1-2.

⁴ EUROSTAT: Databáze Eurostatu. Regionální hrubý domácí produkt, průměr EU 28 [online].

⁵ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*, 2011, str. 260-265.

1.1 Cíle regionální politiky pro programové období 2007-2013

Na stanovení cílů programového období 2007 – 2013 mělo svůj podíl rozšíření EU v roce 2004 o Českou republiku, Slovensko, Slovinsko, Polsko, Estonsko, Lotyšsko, Litvu, Maďarsko, Kypr a Maltu. Vstupem takového počtu zemí se rozdíly jednotlivých regionů prohloubily. Na posílení hospodářské, sociální a územní soudržnosti bylo vyhrazeno více než 1/3 finančních prostředků z rozpočtu EU. České republice (ČR) bylo v tomto období přiděleno 26,7 mld. €. Celkem byly stanoveny tři cíle⁶:

- **Konvergence** – cíl byl zaměřen na vyvážený a harmonický rozvoj zaostávajících regionů, jejichž HDP bylo nižší než 75 % průměru EU; v ČR se tento cíl týkal všech regionů na úrovni NUTS II⁷ s výjimkou hlavního města Prahy; celková částka, kterou bylo možné pro tento cíl v ČR vyčerpat, činila 25,9 mld. €,
- **Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost** – z tohoto cíle byly podporovány regiony, jejichž HDP je vyšší než 75 % průměru EU; v ČR se tento cíl týkal hlavního města Prahy, kde byla pomoc zaměřena na rozvoj Prahy jako centra socioekonomických, kulturních, vzdělávacích, výzkumných a inovačních aktivit; přidělená částka pro tento cíl byla výrazně nižší, ČR mohla vyčerpat 419 mil. €,
- **Evropská územní spolupráce** - tento cíl byl zaměřený na podporu přeshraniční, meziregionální a mezinárodní spolupráce v EU; ČR zde mohla čerpat částku ve výši 389 mil. €.

Významným prostředkem k plnění těchto cílů jsou fondy EU, které budou blíže představeny v další kapitole.

1.2 Charakteristika strukturálních a ostatních fondů Evropské unie

Fondy EU jsou významným nástrojem pro realizaci regionální politiky. Snahou EU je podporovat projekty zaměřené na vyvážený a udržitelný hospodářský rozvoj, vysokou úroveň zaměstnanosti, zvyšování konkurenceschopnosti, ochranu životního prostředí a vybudování efektivní dopravní infrastruktury na území EU.

⁶ TAUER, Vladimír, Helena ZEMÁNKOVÁ a Jana ŠUBRTOVÁ. *Získejte dotace z fondů EU: tvorba žádosti a realizace projektu krok za krokem: metodika, pravidla, návody*, 2009, str. 16-25.

⁷ NUTS – z francouzského Nomenclature des Unites Territoriales Statistique, jedná se o územní celky vytvořené pro statistické účely. Rozdělení je následující: NUTS 0 a NUTS I vymezují celou ČR, NUTS II jsou regiony soudržnosti, NUTS III jsou kraje. Pro rozdělení okresů se používá označení Místní administrativní jednotka LAU 1 a pro obce LAU 2.

Bakalářská práce je zaměřena na čerpání dotací podnikatelskými subjekty v programovém období 2007 - 2013, proto bude pozornost zaměřena na fondy, ze kterých se čerpaly finanční prostředky právě v tomto období. Lze sem zařadit následující⁸:

- Evropský sociální fond,
- Evropský fond regionálního rozvoje,
- Fond soudržnosti.

Vedle těchto fondů bylo možné čerpat finanční prostředky také z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, ty ovšem pro potřeby bakalářské práce blíže analyzovány nebudou.

1.2.1 Evropský sociální fond

Evropský sociální fond (ESF) je nejstarším strukturálním fondem EU. Byl založený v roce 1957 a jeho hlavním úkolem bylo snižování nezaměstnanosti a zlepšení fungování trhu práce. Ve sledovaném programovém období 2007 - 2013 přispíval k financování cílů Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Podpora směřovala zejména na tyto oblasti⁹:

- zvýšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků,
- lepší přístup k zaměstnání a účast na trhu práce,
- posílení sociálního začlenění potlačováním diskriminace a usnadněním přístupu znevýhodněných osob na trh práce,
- podpora partnerství pro reformy v oblastech zaměstnanosti a začlenění.

1.2.2 Evropský fond regionálního rozvoje

Evropský fond regionálního rozvoje (ERDF) byl založen v roce 1972 v souvislosti s rozšířením Evropského společenství o Velkou Británii, Irsko a Dánsko. Svou funkci začal plnit v roce 1975, kdy jeho hlavním úkolem bylo vyrovnání rozdílů mezi regiony.

ERDF podporoval všechny tři cíle programového období 2007 - 2013, podle nichž lze rozdělit priority podpory¹⁰:

⁸ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Strukturální fondy. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online].

⁹ MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*, 2009, str. 29.

¹⁰ BOHÁČKOVÁ, Ivana a Magdalena HRABÁNKOVÁ. *Strukturální politika Evropské unie*, 2009, str. 117-118.

Cíl konvergence:

- výzkum a technologický rozvoj, inovace a podnikání, přenos technologií a informací do podnikové sféry, podpora služeb pro podnikatele, apod.,
- budování informační společnosti, rozvoj elektronické komunikační infrastruktury, zavádění a účinné využívání informačních a komunikačních technologií,
- rozvoj místních iniciativ,
- životní prostředí včetně vodního hospodářství, odpadového hospodářství, zmírnění následků změn klimatu, sanace zamořených oblastí,
- prevence rizik,
- cestovní ruch včetně propagačních služeb a obecně zlepšení nabídky služeb s vyšší přidanou hodnotou,
- investice do kultury,
- investice v oblasti dopravy a související investice při zohlednění životního prostředí,
- investice v oblasti energetiky,
- investice v oblasti vzdělání,
- investice do zdravotnické a sociální infrastruktury.

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost:

- inovace a znalostní ekonomika,
- životní prostředí a předcházení rizikům,
- přístup k dopravním a telekomunikačním službám obecného hospodářského zájmu.

Cíl Evropská územní spolupráce:

- rozvoj přeshraničních, hospodářských, sociálních a environmentálních činností prostřednictvím společných strategií pro udržitelný územní rozvoj,
- navázání a rozvoj nadnárodní spolupráce, včetně dvoustranné spolupráce mezi pobřežními regiony,
- posílení účinnosti regionální politiky.

1.2.3 Fond soudržnosti

Fond soudržnosti (FS), nebo také Kohezní fond nepatří mezi strukturální fondy, a je tak dalším nástrojem pro podporu hospodářské a sociální soudržnosti mezi členskými státy EU, jehož úkolem je přiblížení ekonomické úrovně členských zemí EU.

Byl založen v roce 1993 Maastrichtskou smlouvou¹¹ a jeho cílem bylo podporovat projekty zaměřené na životní prostředí, projekty týkající se transevropských dopravních infrastrukturálních sítí, podporoval energetické politiky a využívání obnovitelných zdrojů energie. Možnost požádat o podporu z FS měly členské státy, jejichž ekonomická úroveň byla nižší, než 90 % průměrné úrovně hrubého národního důchodu EU. V programovém období 2007 - 2013 pomáhal financovat cíl Konvergence.

Čerpání dotací z fondů EU je podmíněné vypracováním programových dokumentů, které budou přiblíženy v následující podkapitole.

1.3 Programové dokumenty

Zapojení ČR do strukturální politiky EU si vyžádalo vypracování řady dokumentů. Cílem programové dokumentace je analýza jednotlivých regionů, návrhy strategií a priorit k řešení problémů a jejich finanční pokrytí. Programové dokumenty připravuje ČR, schválení většiny z nich je v kompetenci Evropské komise.

Základním dokumentem pro realizaci politiky hospodářské a sociální soudržnosti je **Národní rozvojový plán (NRP)**. Jeho obsah je rozdělený do šesti částí¹²:

1. analýza současné situace – makroekonomická analýza, základní ekonomické, sociální a environmentální charakteristiky,
2. SWOT analýza – identifikuje silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby,
3. strategie NRP pro programové období 2007 – 2013,
4. zaměření operačních programů,
5. rozložení finančních zdrojů,
6. řízení a koordinace politiky soudržnosti v ČR v období 2007 - 2013.

Dalším významným dokumentem je **Národní strategický referenční rámec (NSRR)**, který vychází z NRP, jeho struktura je velmi podobná a vychází z legislativy EU. Strategická část NSRR je zaměřena na definované cíle politiky soudržnosti EU a operační část zahrnuje především seznam operačních programů a rozdělení poskytnutých finančních prostředků mezi uvedené operační programy.

Finanční prostředky EU je možné čerpat prostřednictvím **operačních programů (OP)**. Prostřednictvím OP jsou vyhlašovány konkrétní dotační tituly. Každý operační program má

¹¹ Maastrichtská smlouva je jedním z nejvýznamnějších současných dokumentů. Jedná se o smlouvu o Evropské unii, která byla přijata 7. 2. 1992 a v platnost vstoupila k 1. 11. 1993.

¹² MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Strukturální fondy. *Návrh Národního rozvojového plánu České republiky 2007 - 2013* [online].

svůj řídicí orgán, který vyhláší výzvy k předkládání projektových žádostí. Obsah výzev zahrnuje název programu, priority a oblast podpory, místo pro předložení projektové žádosti, den, datum a hodinu, do kdy nejdéle lze projektovou žádost předložit, odkaz na podrobnější informace, výčet přípustných typů žadatelů, stanovení maxima a minima podpory pro jeden projekt, informaci o způsobilých výdajích, hodnocení a výběru projektů a další¹³. Kromě vyhlášení výzev zodpovídá řídicí orgán za efektivitu, správné řízení a realizaci programů dle norem a předpisů EU. Část pravomocí může řídicí orgán delegovat na zprostředkující subjekt.

System poskytování finančních prostředků není jednoduchý. Celkové zdroje poskytovaných dotací se skládají ze zdrojů EU, z dalších veřejných zdrojů (např. státní rozpočet) a ze zdrojů žadatele. Čerpání prostředků z rozpočtu EU funguje na principu předfinancování ze státního rozpočtu ČR. Tzn., že podíl EU (který může činit až 85 %), určený na spolufinancování operačních programů, je nejprve předfinancován z rozpočtu jednotlivých kapitol státního rozpočtu a poté je refundován zpět do dané kapitoly státního rozpočtu ze zdrojového účtu Platebního a certifikačního orgánu. Prostředky podílu národního financování vypláčeného ze zdrojů státního rozpočtu (15 %) jsou příjemcům uvolňovány stejným způsobem, jako prostředky státního rozpočtu určené na předfinancování podílu EU.

1.3.1 Operační programy programového období 2007 – 2013

V programovém období 2007 – 2013 bylo možné čerpat dotace z operačních programů, které byly rozděleny podle cílů tohoto období¹⁴.

Cíl Konvergence zahrnoval tyto OP:

- OP Podnikání a inovace - hlavním cílem bylo zvýšení konkurenceschopnosti české ekonomiky; mezi cíle patřilo např. zintenzivnění aktivity malých a středních podniků, zkvalitnění podnikatelské infrastruktury, podpoření spolupráce sektoru průmyslu s výzkumem a vývojem atd.,
- OP Doprava – cílem bylo zkvalitnění infrastruktury a vzájemné propojenosti železniční, silniční a říční dopravy v rámci transevropských dopravních sítí, rozvoj a modernizace pražského metra,
- OP Lidské zdroje a zaměstnanost - zaměřoval se na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky na trhu práce, profesní vzdělávání, začleňování

¹³ MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*, 2009, str. 175.

¹⁴ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: *Strukturální fondy. Národní strategický referenční rámec ČR 2007 - 2013* [online].

sociálně vyloučených obyvatel, zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v těchto oblastech,

- OP Výzkum a vývoj pro inovace - prostřednictvím podpory vybavení výzkumných pracovišť moderní technikou, budováním nových výzkumných pracovišť a zvyšováním kapacity terciárního vzdělávání se snažil posilovat výzkumný, vývojový a inovační potenciál ČR,
- OP Vzdělávání a konkurenceschopnost - náplní tohoto OP bylo zkvalitnění a modernizace systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání, jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení,
- OP Životní prostředí - cílem byla především ochrana a zlepšování kvality životního prostředí,
- OP Technická pomoc - podporoval jednotný přístup na národní úrovni pro zajištění aktivit efektivního řízení, kontroly, sledování a vyhodnocování realizace NSRR,
- Integrovaný OP - podpora směřovala především na rozvoj technologií ve veřejné správě, zlepšování infrastruktury pro oblast sociálních služeb, veřejného zdraví, služeb zaměstnanosti a služeb v oblasti bezpečnosti, prevence a řešení rizik, dále na podporu cestovního ruchu, kulturního dědictví, zlepšování prostředí na sídlištích a rozvoj systémů tvorby územních politik,
- Regionální OP (ROP) – určené k řešení problémů jednotlivých regionů, cílem bylo především zvýšení kvality fyzického prostředí regionu, vedoucí ke zvýšení atraktivity regionu pro investice, podnikání a život obyvatel, zlepšení dopravní dostupnosti, rozvoj infrastruktury a služeb cestovního ruchu, příprava menších podnikatelských ploch, zlepšování podmínek zkvalitněním vzdělávací, sociální a zdravotnické infrastruktury; mezi ROP patří:
 - ROP NUTS II Střední Čechy,
 - ROP NUTS II Jihozápad,
 - ROP NUTS II Severozápad,
 - ROP NUTS II Jihovýchod,
 - ROP NUTS II Severovýchod,
 - ROP NUTS II Moravskoslezsko,
 - ROP NUTS II Střední Morava.

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost zahrnoval tyto OP:

- OP Praha – Konkurenceschopnost – podpora směřovala na rozvoj veřejné dopravy a dopravní dostupnosti v Praze, podporu inovací, informačních a komunikačních technologií, podnikání a zlepšování životního prostředí v Praze,
- OP Praha – Adaptabilita – cílem byla podpora neinvestičních projektů zaměřených na vzdělávání, sociální integraci, podporu zaměstnanosti a rozvoj lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji v Praze.

Cíl Evropská územní spolupráce podporoval přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráci regionů. Pro OP přeshraniční spolupráce bylo nezbytné, aby přínos z realizace projektu byl prokazatelný pro obě strany hranice. Tento cíl zahrnoval tyto OP:

- OP Česká republika – Svobodný stát Bavorsko 2007 – 2013,
- OP Svobodný stát Sasko – Česká republika 2007 – 2013,
- OP Rakousko – Česká republika 2007 – 2013,
- OP Slovenská republika – Česká republika 2007 – 2013,
- OP Česká republika – Polská republika 2007 – 2013,
- OP Nadnárodní spolupráce – OP se zaměřoval na zlepšení konkurenceschopnosti střední Evropy, přenosu zkušeností především v oblastech inovací, dopravní dostupnosti, životního prostředí a zvyšování atraktivity měst a regionů,
- OP Meziregionální spolupráce – cílem bylo zlepšení efektivity politiky regionálního rozvoje v oblastech inovace, znalostní ekonomiky, životního prostředí a ochrana před riziky prostředky meziregionální spolupráce,
- Síťový OP ESPON 2013 – nadnárodní výzkumný program poskytoval informace, analýzy, scénáře, mapy, databáze atd., které přispívaly k vyváženému rozvoji regionů či větších územních celků,
- Síťový OP INTERACT II – tento OP nerealizoval nové projekty a nebyl určen pro širokou veřejnost; zaměřoval se na posílení efektivity a zkvalitnění aktivit územní spolupráce v členských zemích EU, především šíření znalostí, zkušeností a dalších výstupů z programů přeshraniční, meziregionální a nadnárodní spolupráce.

Na závěr bude představen OP Rybářství, který patří do programového období 2007 – 2013 také. Žadatelé mohli prostřednictvím tohoto OP čerpat finanční prostředky z Evropského námořního a rybářského fondu. Cílem bylo podpořit udržitelný rybolov, akvakulturu a zvýšit kvalitu života v evropských pobřežních oblastech. Jelikož se jedná o OP využívaný podnikatelskými subjekty, bude zařazen do komparace vybraných regionů.

2 PROCES ČERPÁNÍ DOTACE Z FONDŮ EU

Čerpání dotace je časově a administrativně velmi náročný úkol, který vyžaduje z řad zájemců nemalé úsilí. Zájemce může žádat o dotaci sám nebo využít služeb poradenské agentury. Základním formálním dokumentem, který umožňuje zažádat o finanční prostředky z fondů EU je projekt. Pravidla zpracování projektů stanovuje Evropská komise, jednotlivé řídicí orgány ČR je poté rozpracují do metodických pokynů. Proces čerpání dotace je možné rozdělit do několika na sebe navazujících kroků, které budou nyní přiblíženy.

Prvním krokem je vypracování projektového záměru. V něm je vystižena hlavní myšlenka projektu, která by měla být pečlivě popsána. Zájemce by měl věnovat čas důkladné analýze dané problematiky a regionu, ve kterém chce projekt realizovat. Nejdůležitější je skutečnost, zda lze na vypracovaný projektový záměr finanční prostředky z fondů EU čerpat. Protože je většina dotací vyplácena zpětně, musí si zájemce zajistit také dostatek finančních prostředků.

K předkládání projektových žádostí vyhlašují řídicí orgány, nebo zprostředkující subjekty, v ohlášených termínech výzvy. V těchto výzvách jsou uvedeny náležitosti, které má projekt obsahovat, aby měl šanci na úspěch. Průvodcem při tvorbě žádosti jsou Příručky pro žadatele a další metodické pokyny připravené daným OP, je možné také využít konzultací s pracovníky řídicího orgánu či zprostředkujícího subjektu daného OP, semináře nebo konference. Žádost je zájemcem předkládána ve stanoveném termínu, v tištěné a elektronické podobě, zahrnuje podrobný popis projektových činností a soubor povinných a nepovinných příloh. Projekt musí mít jasně specifikovaný cíl, důkladně propracovaný rozpočet a financování projektu. Úspěšné mohou být pouze kvalitně zpracované projekty.

Hodnocení projektů má na starosti řídicí orgán nebo zprostředkující subjekt, a to dle hodnotících a bodovacích kritérií, které jsou součástí výzvy. Ke schválení jsou doporučeny projekty s nejvyšším bodovým ohodnocením. V hodnotící fázi se posuzují¹⁵:

- formální náležitosti – kontrola, zda byla žádost podána v elektronické a tištěné podobě, zda je žádost úplná, kontrola požadovaných příloh, podpisů oprávněných osob,
- přijatelnost projektu – posuzuje se, zda žádost splňuje definované cíle výzvy, projekt musí být v souladu s příslušnou legislativou ČR a EU, zda je žadatel

¹⁵ MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*, 2009, str. 180-190.

oprávněným žadatelem, jestli výše plánovaných výdajů projektu odpovídá limitům finanční podpory stanoveným ve výzvě, atd.,

- věcné hodnocení - hodnotitelé jsou nestranní a důvěrní odborníci, vybraní dle profesního zaměření; kritéria hodnocení bývají součástí Příruček pro žadatele, patří mezi ně např. zdůvodnění projektového záměru, vazba na cíle výzvy, udržitelnost projektu, zajištění výsledků a výstupů, atd.

V případě doporučení projektové žádosti rozhodne výběrová komise o jejím podpoření či nepodpoření. Proti tomuto rozhodnutí se nelze odvolat.

Nezbytnou součástí zpracovaného projektu je analýza nákladů a výnosů. Slouží především jako nástroj, pomocí něhož můžeme zjistit, zda projekt má předpoklad dosáhnout předpokládané cíle, co komu projekt přináší a naopak, co komu bere. Tato analýza, která je vyžadována EU, nazývaná CBA – Cost Benefit Analysis, zahrnuje dvě části, finanční a ekonomickou analýzu¹⁶. Mezi ukazatele finanční analýzy patří kalkulace bodu zvratu, cash-flow, výpočet kritériálních ukazatelů, časová hodnota peněz, citlivostní analýza, analýza rizik apod., ekonomická analýza hodnotí společenský užitek projektu, růst zaměstnanosti, dopad na životní prostředí, sociální přínosy apod.

Po schválení žádosti je podepsána s žadatelem smlouva, ve které jsou stanoveny podmínky pro realizaci projektu. V té je příjemce dotace vázán řadou povinností, jako jsou pravidla pro výběr dodavatelů, publicita projektu, zásady vedení a uchovávání projektových dokladů a jiné. Podpisem smlouvy je vyjádřen souhlas k realizaci projektu. Pokud nastanou během realizace projektu změny, je nutné informovat řídicí orgán a požádat o povolení změn, jinak se příjemce vystavuje riziku, že dotace nebude proplacena. Každý příjemce dotace je uveden ve veřejném seznamu příjemců dotace.

Mezi povinnosti příjemce patří sledování, sběr dat a informací z průběhu realizace projektu. Toto monitorování slouží nejen samotnému příjemci, ale také poskytovateli podpory ke sledování průběhu realizace projektu a může vést ke včasnému odhalení rizik či jiných problémů a pomoci se jim vyvarovat. Oficiálním formulářem zaznamenávajícím tyto informace je monitorovací zpráva.

Po skončení realizace projektu či jeho etapy se předkládá žádost o platbu vynaložených nákladů řídicímu orgánu či zprostředkujícímu subjektu. Platby mohou probíhat dvěma způsoby, a sice ex-ante platby (finanční prostředky jsou poskytnuty před realizací výdajů

¹⁶ MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Strukturální fondy. *Analýza použití CBA* [online].

na projekt), anebo ex-post platby (proplacení vynaložených výdajů). Rozhodnutí o formě plateb je v moci řídicího orgánu.

Společně se žádostí o platbu je nutné doložit vynaložené výdaje a prokázat jejich spojitost s realizací projektu obsaženém ve Smlouvě o poskytnutí dotace. Vynaložené prostředky musí být použity efektivně, hospodárně, účelně, transparentně a v souladu s cíli projektu. Během realizace je vhodné pořizovat fotografie, prezenční listiny, předávací protokoly atd., které se přiloží k fakturám. Pokud řídicí orgán shledá výdaje za oprávněné, jsou příjemci následně proplaceny. Při shledání nezpůsobilých výdajů, např. příjemce nedoloží nutné doklady, řídicí orgán nárokovanou částku sníží.

Pro potřeby kontroly je nutné uchovávat projektovou dokumentaci, především originály dokumentů, zápisy z jednání, veškerou písemnou a elektronickou korespondenci apod. Kontrola projektu může probíhat jak administrativní, tak na místě realizace. Administrativní kontrola se zaměřuje především na kontrolu monitorovacích zpráv, žádostí o platbu a dokladů, které musí příjemce povinně předkládat. Cílem kontroly na místě je ověření, že vykazované výdaje byly opravdu vynaloženy a jejich použití bylo v souladu s platnými pravidly. Podle doby provedení se rozlišuje kontrola ex – ante, interim a ex – post. Kontrola ex – ante probíhá před uzavřením smlouvy o poskytnutí dotace. Pokud je v rámci této kontroly odhalena závažná negativní skutečnost, bývá důvodem pro neuzavření smlouvy o poskytnutí dotace. Počet kontrol interim závisí na hodnocení projektu v analýze rizik a v jaké části realizace projektu se nachází. Tato kontrola může být zaměřena také na účetnictví. Kontrola ex – post je prováděna po skončení realizace projektu. Seznam oprávněných kontrolních subjektů je uveden ve smluvním dokumentu, jsou jimi např. poskytovatel dotace, kontroly z Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva financí, Nejvyššího kontrolního úřadu, Evropské komise aj.

Každý příjemce finančních prostředků z veřejných prostředků z fondů EU je podroben povinné publicitě projektu. Veřejnost je tímto způsobem informována, kde všude EU pomáhá. Pravidla pro publicitu jsou uvedena v Příručkách pro žadatele a příjemce.

Udržitelnost projektu je doba po skončení projektu, po kterou budou výsledky projektu využívány. Výstupy projektu by měly být dlouhodobě udržitelné, to je závazek, který musí být řešen již při přípravě projektu. Pokud realizátor závazek udržitelnosti nedodrží, je to považováno za porušení podmínek pro poskytnutí a je mu uložena sankce, v krajním případě může být realizátor požádán o vrácení části, nebo i celé dotace. Nejběžnější bývá doba udržitelnosti projektu pět let, u vybraných projektů to jsou tři roky.

3 METODIKA ANALÝZY ČERPÁNÍ DOTACÍ EVROPSKÉ UNIE PODNIKATELSKÝMI SUBJEKTY VE VYBRANÉM REGIONU

Cílem analýzy je poskytnout informace o čerpání dotací podnikatelskými subjekty v jednotlivých krajích vybraného regionu v programovém období 2007 - 2013, zjistit vliv jejich využívání na ekonomický potenciál a rovněž dopad na samotné podnikatelské subjekty. Pro analýzu bude použito několik metodik. Analýza bude zahájena komparací čerpání dotací ve vybraných krajích v rámci jednotlivých OP. Po zhodnocení absolutních a relativních ukazatelů budou tyto výstupy doplněny box ploty, které přiblíží strukturu čerpaných částek ve vybraných krajích.

3.1 Metodika komparace čerpání dotací v krajích vybraného regionu

Komparace krajů vybraného regionu bude provedena pomocí absolutních a relativních ukazatelů. Ukazatele budou uvedeny v přehledných tabulkách, ze kterých bude zřejmé, jaký objem finančních prostředků byl čerpán v programovém období 2007 – 2013 podnikatelskými subjekty v krajích vybraného regionu. Tabulky budou doplněny relativním srovnáním hodnot ukazatelů pomocí podílů. Základ indexní teorie vyjadřuje vztah (1):

$$p = \frac{Q}{q} \quad (1)$$

kde: p je intenzitní ukazatel vyjadřující úroveň nebo cenu přepočtenou na jednotku;

q je extenzitní ukazatel vyjadřující množství nebo objem;

Q je extenzitní ukazatel vyjadřující hodnotu.

Struktura čerpání bude doplněna box plotem. Jedná se o grafické vyjádření tzv. pětičíselného souhrnu charakteristik, který podává rychlou a přehlednou informaci o poloze a variabilitě, či o možném asymetrickém rozložení hodnot zkoumaného statistického souboru. Souhrn charakteristik je tvořen dolním, horním kvartilem a mediánem, společně s minimální a maximální hodnotou souboru.

Další částí analýzy bude zjištění vlivu čerpání dotací podnikatelskými subjekty na ekonomický potenciál vybraných regionů. Pomocí korelační analýzy bude zkoumána souvislost čerpaných dotací podnikatelskými subjekty s vývojem základních ekonomických ukazatelů. Prvním ukazatelem bude HDP na obyvatele, který lze řetězit na tři dílčí ukazatele, tj. produktivitu práce, míru zaměstnanosti a podíl ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém obyvatelstvu. Tento ukazatel byl stanoven EU jako index pro hodnocení míry

konkurenceschopnosti. Mezi další ukazatele pro analýzu byly zvoleny ukazatele nadměrné makroekonomické nerovnováhy. EU je sleduje a porovnává proto, aby pomáhaly případnou nerovnováhu odhalit, koordinovat a provádět nápravná opatření. Z dostupných dat ČSÚ pro vybrané kraje byly mezi tyto ukazatele zařazeny tvorba hrubého fixního kapitálu, podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu a míra ekonomické aktivity. Poslední ukazatel je třeba odlišit od výše uvedené složky HDP na obyvatele, podílu ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém obyvatelstvu, jelikož vyjadřuje podíl ekonomicky aktivních obyvatel na počtu osob starších 15 let.

3.2 Korelační analýza

Korelační analýza zkoumá těsnot (velikost, sílu) vzájemného ovlivňování statistických znaků. K vyjádření míry závislosti mezi těmito znaky je využíván korelační koeficient. Ten je definován vztahem (3)¹⁷:

$$\rho_{x,y} = \frac{\text{cov}(X,Y)}{\sqrt{DX} \cdot \sqrt{DY}} \quad (3)$$

kde: $\text{cov}(X, Y)$ je vzájemný vztah veličin X a Y;

$\rho_{x,y}$ může nabývat hodnot od -1 do +1.

Jestliže $\rho_{x,y} = 0$, jsou náhodné veličiny X a Y nekorelované, což ovšem neznamená, že nejsou nezávislé. V opačném případě mezi náhodnými veličinami X a Y korelační vztah existuje.

Pro potvrzení, zda náhodné veličiny X a Y jsou korelované či nikoliv, slouží test významnosti pro koeficient korelace. V tomto testu je testována hypotéza $H_0: \rho = 0$ proti hypotéze $H_1: \rho \neq 0$, tzn., zda koeficient korelace je, či není, roven nule. Tvar testovacího kritéria je definován vzorcem (4):

$$T = \frac{R}{\sqrt{1-R^2}} \cdot \sqrt{n-2} \quad (4)$$

kde: R je koeficient korelace;

n je rozsah výběru.

Posledním krokem je určení kritické oblasti, která je definována vztahem (5):

$$W = \{T: |T| > t_{\alpha, n-2}\} \quad (5)$$

¹⁷ KUBANOVÁ, Jana. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*, 2004, str. 144 – 164.

kde: $t_{\alpha, n-2}$ je kritická hodnota Studentova rozdělení pravděpodobností s $n - 2$ stupni volnosti, zvoleno $\alpha = 0,05$.

Pokud se hodnota testovacího kritéria nachází v kritické oblasti, hypotéza H_0 se zamítá a můžeme tvrdit, že sledované veličiny jsou korelované. Pokud by koeficient korelace byl roven nule, žádná závislost by mezi ukazateli nebyla. Pokud je hodnota koeficientu korelace záporná, jedná se o nepřímou závislost mezi ukazateli, pokud je hodnota kladná, značí to přímou závislost mezi ukazateli. Čím vyšší je hodnota dosaženého koeficientu, tím silnější je vzájemný vztah mezi ukazateli.

Poslední částí analýzy bude zjištění možných pozitivních a negativních dopadů na ekonomické subjekty. Pro tyto účely bylo provedeno dotazníkové šetření, ve kterém byly osloveny firmy, které ve sledovaných krajích čerpaly v programovém období 2007 – 2013 dotace z OP Podnikání a inovace, který je stěžejním OP pro podnikatelské subjekty.

4 KOMPARACE ČERPÁNÍ DOTACÍ EVROPSKÉ UNIE

PODNIKATELSKÝMI SUBJEKTY VE VYBRANÉM REGIONU

Základní statistickou jednotkou pro přidělení podpory ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti jsou regiony na úrovni NUTS II. Srovnatelnost těchto statistických jednotek je dána počtem obyvatel žijících v regionu, který by měl být vyšší než 800 000 a nižší než 3 000 000.

ČR tvoří osm regionů soudržnosti:

- Praha,
- Severozápad (Karlovarský a Ústecký kraj),
- Jihozápad (Plzeňský a Jihočeský kraj),
- Střední Čechy (Středočeský kraj),
- Severovýchod (Královéhradecký, Pardubický a Liberecký kraj),
- Jihovýchod (kraj Vysočina a Jihomoravský kraj),
- Střední Morava (Olomoucký a Zlínský kraj),
- Moravskoslezsko (Moravskoslezský kraj).

Z výše uvedeného výčtu byl pro komparaci zvolen region soudržnosti Severovýchod. Důvodem je vzájemná podobnost jeho krajů počtem obyvatel, rozlohou a průmyslovými odvětvími, která se zde rozvinula. Následující podkapitola přiblíží základní charakteristiku tohoto regionu.

4.1 Charakteristika regionu soudržnosti Severovýchod

Region soudržnosti Severovýchod se nachází podél severní až severovýchodní hranice Čech s Německem a Polskem a zasahuje až do střední vrchovinné části ČR. Zahnuje tři samosprávné kraje na úrovni NUTS III – Liberecký, Královéhradecký a Pardubický. Každý z těchto krajů bude nyní ve stručnosti charakterizován.

V **Královéhradeckém kraji** bylo k 31. 12. 2014 evidováno celkem 551 590 obyvatel. Rozkládá se na území 4 758 km².

Průmysl v Královéhradeckém kraji má velkou tradici. Mezi významná zpracovatelská odvětví lze zařadit textilní průmysl, všeobecné strojírenství, výrobu potravin a nápojů, kovodělný, gumárenský a plastikářský průmysl. V kraji mají své sídlo firmy a podniky s celostátním významem, průmyslovou základnu tvoří především malé a střední podniky.

V kraji je patrné budování průmyslových zón v souvislosti se snahou získávat zahraniční investice.

Vzdělání patří v Královéhradeckém kraji k prioritám, lze zde zaregistrovat činnost více než 70 středních škol státních, soukromých i církevních. V krajském městě se nachází Univerzita Hradec Králové, Lékařská fakulta Univerzity Karlovy, Farmaceutická fakulta Univerzity Karlovy a Vysoká škola vojenského lékařství.

Královéhradecký kraj je vyhledávaným turistickým cílem. Vyniká velkou rozmanitostí, lze zde nalézt hory, skály a úrodné nížiny, které jsou protkány zejména renesančními a barokními pamětihodnostmi.

V **Pardubickém kraji** bylo k 31. 12. 2014 evidováno celkem 516 372 obyvatel. Rozlohou zaujímá 4 518 km². Dopravní poloha kraje je velmi výhodná, protíná evropský železniční koridor spojující Berlín s Vídní, rovněž je možné využít vodní a leteckou dopravu.

Průmyslové zóny a množství kvalifikovaných a kvalitních pracovníků v kraji zaznamenávají zájem zahraničních investorů. Tradici zde má strojírenský, elektrotechnický, textilní, potravinářský a chemický průmysl. Vysokoškolské vzdělání v kraji umožňuje Univerzita Pardubice.

Pardubický kraj rovněž láká množstvím přírodních zajímavostí, památek a pamětihodností, na území se nachází hrady, zámky, hory a chráněné krajinné oblasti. Kraj je velmi proslulý tradičním pardubickým perníkem, dostihovým závodem Velká pardubická steeplechase a chovem starokladrubských koní v Kladrubech nad Labem.

V **Libereckém kraji** bylo k 31. 12. 2014¹⁸ evidováno celkem 438 851 obyvatel. Jeho rozloha činí 3 163 km². Nachází se v blízkosti nejvýznamnějších dopravních os a hlavních uzlových prostorů střední Evropy.

Hlavními průmyslovými odvětvími jsou strojírenství, potravinářství, gumárenství a sklářství. Kraj je významný těžbou nerostných surovin, především štěrkopísků, písků a drceného kameniva. Výjimečné postavení zaujímá kraj rovněž v zásobách a těžbě kvalitních sklářských a slévárenských písků. V Liberci má své působiště Technická univerzita.

Liberecký kraj má velmi vysoký potenciál pro rozvoj cestovního ruchu a turistiky. Na území kraje se nachází rozmanitá příroda, vysoké vrcholy hor, rybníky obklopené

¹⁸ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online].

pískovcovými skalami, ale také množství hradů a zámků. Největší část území pokrývají lesy.¹⁹

4.2 Komparace čerpání dotací Evropské unie podnikatelskými subjekty v programovém období 2007 – 2013 v regionu soudržnosti Severovýchod

Pro přehled čerpaných částek podnikatelskými subjekty prostřednictvím dotací EU ve vybraném regionu bylo zvoleno několik kritérií, umožňujících co nejpřesnější porovnání:

1. hospodářsko-právní forma žadatele – podnikatelské subjekty,
2. možnost výběru OP, pro přehled, které jsou podnikatelskými subjekty nejvíce využívány,
3. stav projektu – do výběru byly zahrnuty:
 - projekty s vydaným Rozhodnutím/podepsanou Smlouvou,
 - projekty v realizaci,
 - projekty, u nichž byla realizace ukončena,
 - projekty, jejichž financování bylo ukončeno,
 - projekty, jejichž výdaje byly certifikovány,
 - projekty finálně uzavřené,
4. kraj žadatele – zkoumány byly kraje Královéhradecký, Pardubický a Liberecký,
5. proplacené vyúčtované příspěvky EU - všechny veřejné finanční prostředky proplacené a vyúčtované příjemcům musí být certifikovány; vzhledem k tomu, že certifikace může probíhat až do poloviny roku 2017, vychází porovnání z údajů vyúčtovaných proplacených příspěvků EU, tzn. také z částek, které prozatím certifikovány nebyly,
6. pořadí v rámci projektu – projekty mohou zasahovat do více obcí; aby nedocházelo k započítávání duplicitních částek, způsobené uvedením všech míst realizace projektu, bylo nutné pracovat pouze s projekty na prvním místě v pořadí,
7. informace, zda se jedná o malý a střední podnik.

Jako první bude představena tabulka č. 1, zobrazující čerpání finančních prostředků EU podnikatelskými subjekty v jednotlivých krajích regionu soudržnosti Severovýchod podle názvu OP. Ve výčtu OP nejsou uvedeny všechny, což je dáno tím, že podnikatelské subjekty

¹⁹ ASOCIACE KRAJŮ ČR: Kraje ČR. AKČR [online].

čerpají pouze z některých. Po vyfiltrování všech ostatních hospodářsko-právních subjektů zůstaly pro tyto regiony k porovnání následující OP:

Tabulka 1: Objem čerpaných finančních prostředků podnikatelskými subjekty z fondů EU v jednotlivých krajích regionu soudržnosti Severovýchod podle OP

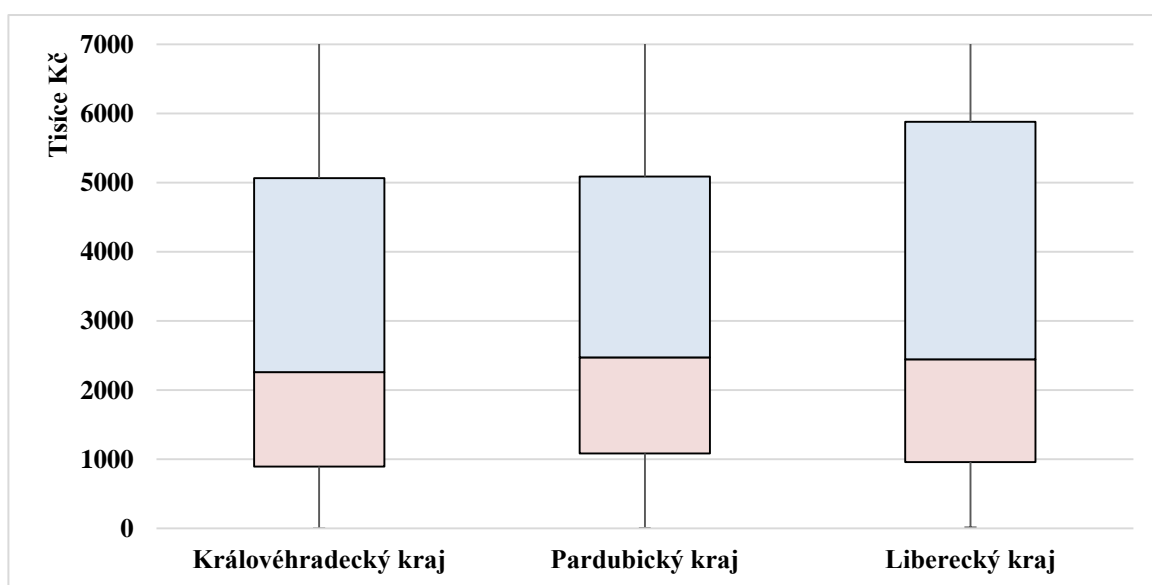
Název operačního programu	Královéhradecký kraj (v Kč)	Pardubický kraj (v Kč)	Liberecký kraj (v Kč)
OP Doprava	5 368 175,00	-	-
OP Životní prostředí	842 338 442,35	2 521 560 123,36	435 917 172,72
OP Podnikání a inovace	3 579 319 402,00	4 410 502 522,00	3 083 593 426,00
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	233 349 817,13	274 512 359,90	185 444 043,13
OP Výzkum a vývoj pro inovace	480 645 958,14	-	936 332 211,29
Integrovaný OP	70 934 480,18	60 329 031,31	359 532 801,97
OP vzdělávání a konkurenceschopnost	137 206 444,23	131 886 513,71	153 515 618,35
ROP NUTS II Severovýchod	879 949 816,01	463 370 334,20	785 501 403,14
ROP NUTS II Jihovýchod	-	7 244 166,17	-
ROP NUTS II Jihozápad	5 359 934,03	-	-
ROP NUTS II Střední Čechy	-	14 503 552,00	1 839 068,01
OP Rybářství	12 288 428,00	41 368 531,00	483 609,00
OP Praha Adaptabilita	-	2 354 283,41	1 387 887,70
Celkem	6 246 760 897,07	7 927 631 417,06	5 943 547 241,31

Zdroj: [21]

Protože může být projekt realizován i mimo region, kde sídlí žadatel, jsou v tabulce uvedené kromě ROP NUTS II Severovýchod i jiné ROP NUTS II a OP, ze kterých byly čerpány finanční prostředky EU. Lze konstatovat, že největší objem čerpaných prostředků z fondů EU podnikatelskými subjekty byl zaznamenán v Pardubickém kraji, což znamená podíl 39,41 % z celkové částky čerpané v regionu soudržnosti Severovýchod, tj. 20,1 mld. Kč. Podíl Královéhradeckého kraje je 31,05 % a podíl Libereckého kraje činí 29,54 % celkové čerpané částky. Největší objem finančních prostředků byl podnikatelskými subjekty čerpán z OP Podnikání a inovace, který je stěžejním operačním programem právě pro podnikatelské subjekty. Ve všech třech sledovaných krajích dosáhl podílu míry využití

přes 50 %, nejvíce v kraji Královéhradeckém, kde se míra využití tohoto OP vyšplhala až na 57,3 %. Mezi další nejvíce využívané OP podnikatelskými subjekty ve sledovaných regionech patří OP Životní prostředí a ROP NUTS II Severovýchod. Za povšimnutí stojí také OP Výzkum a vývoj pro inovace, jehož podíl míry využití v Libereckém kraji činil 15,75 %. V regionu Severovýchod podnikatelské subjekty vyčerpaly celkovou částku přes 20,1 mld. Kč, což činí 2,97 % z celkové alokované částky pro ČR.

Struktura čerpání bude doplněna na následujícím obrázku č. 1 pomocí kvartilů, box plotem. Ten umožňuje posoudit a porovnat centrální tendence dat a jejich rozptýlenost.

Obrázek 1: Graf popisující strukturu čerpání z OP podnikatelskými subjekty pomocí kvartilů

Zdroj: [21], vlastní zpracování

Box ploty na obrázku č. 1 zobrazují strukturu čerpání dotací podnikatelskými subjekty ve vybraných regionech. Data ve všech krajích vypovídají o nižších hodnotách čerpaných částek. Tyto hodnoty mají dopad na medián, který je na obrázku vyobrazen horizontální čarou v obdélníku vymezeném horním a dolním kvartilem. Ve všech sledovaných krajích je posunut směrem dolů k dolnímu kvartilu. Struktura čerpaných částek v Královéhradeckém a Pardubickém kraji je velmi podobná. Dolní kvartil v Královéhradeckém kraji zaznamenal hodnotu 0,89 mil. Kč, medián 2,26 mil. Kč a horní kvartil 5,06 mil. Kč. V Pardubickém kraji činil dolní kvartil 1,08 mil. Kč, medián 2,47 mil. Kč a horní kvartil 5,09 mil. Kč. V Libereckém kraji je zaznamenáno vyšší rozpětí čerpaných částek. Dolní kvartil je vyznačen hodnotou 0,96 mil. Kč, medián 2,44 mil. Kč a horní kvartil 5,88 mil. Kč. Odlehlé hodnoty, způsobené maximálními částkami, převýšily možnosti grafu. Nejvyšší čerpané částky činily

480,6 mil. Kč v kraji Královéhradeckém, 469,9 mil. Kč v kraji Pardubickém a 624,5 mil. Kč v kraji Libereckém.

Velmi důležitým faktorem podnikatelského prostředí je rozvoj malého a středního podnikání. Drobným, malým a středním podnikatelem rozumíme podnikatele, který zaměstnává méně než 250 zaměstnanců a jeho roční obrat nepřesahuje 50 mil. € nebo jeho bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 43 mil. €. Jaký objem finančních prostředků z fondů EU byl čerpán v komparovaných krajích malými a středními podniky, přibliží tabulka č. 2.

Tabulka 2: Objem čerpaných finančních prostředků z fondů EU malými a středními podniky v jednotlivých krajích regionu soudržnosti Severovýchod podle OP

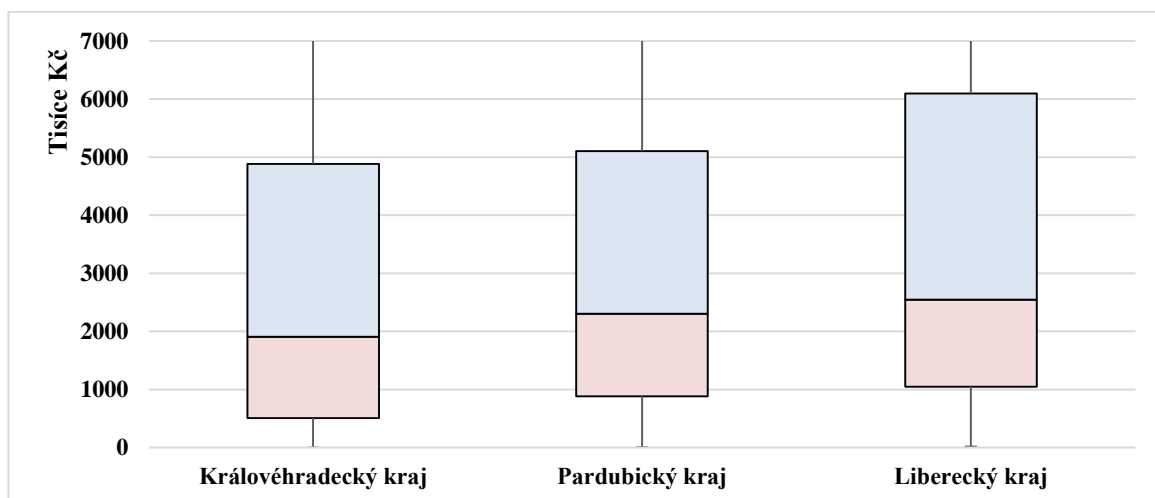
Název operačního programu	Královéhradecký kraj (v Kč)	Pardubický kraj (v Kč)	Liberecký kraj (v Kč)
OP Podnikání a inovace	2 239 823 106,00	3 710 873 528,00	2 508 770 085,00
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	125 965 059,57	151 572 250,75	78 802 136,00
OP Výzkum a vývoj pro inovace	480 645 958,14	-	936 332 211,29
Integrovaný OP	32 722 727,97	16 163 600,00	-
ROP NUTS II Severovýchod	383 049 270,32	155 489 362,91	49 271 779,94
ROP NUTS II Jihozápad	5 359 934,03	-	-
ROP NUTS II Střední Čechy	-	-	1 839 068,01
OP Rybářství	12 288 428,00	41 368 531,00	483 609,00
OP Praha Adaptabilita	-	2 354 283,41	1 387 887,70
Celkem	3 279 854 484,03	4 077 821 556,07	3 576 886 776,94

Zdroj: [21]

Nejvyšší částka byla malými a středními podniky čerpána v Pardubickém kraji, kde bylo vyčerpáno více než 4 mld. Kč. V Libereckém kraji čerpaly malé a střední podniky více než 3,5 mld. Kč a v Královéhradeckém kraji téměř 3,3 mld. Kč.

Nejvyšší podíl na čerpání finančních prostředků malými a středními podniky z fondů EU má OP Podnikání a inovace. V Pardubickém kraji dosahuje tento podíl 91 %, v Libereckém kraji přes 70 % a v Královéhradeckém kraji více než 68 % využívaných OP. Druhým nejvíce využívaným OP je Výzkum a vývoj pro inovace, v Královéhradeckém kraji zaznamenal podíl 14,65 % a v Libereckém kraji 26,18 %. Za zmínku stojí také ROP NUTS II Severovýchod,

z něhož malé a střední podniky zaujaly podíl v Královéhradeckém kraji 11,68 % využívaných OP.

Obrázek 2: Graf popisující strukturu čerpání z OP malými a středními podniky pomocí kvartilů

Zdroj: [21], vlastní zpracování

Box ploty na obrázku č. 2 zobrazují strukturu čerpání dotací malými a středními podniky ve vybraných regionech. Medián je vlivem hodnot nižších čerpaných částek posunut směrem k dolnímu kvartilu ve všech krajích. Dolní kvartil v Královéhradeckém kraji zaznamenal hodnotu 0,5 mil. Kč, medián 1,9 mil. Kč a horní kvartil 4,88 mil. Kč. V Pardubickém kraji činil dolní kvartil 0,88 mil. Kč, medián 2,3 mil. Kč a horní kvartil 5,1 mil. Kč. V Libereckém kraji je opět zaznamenáno nejvyšší rozpětí čerpaných částek. Dolní kvartil je vyznačen hodnotou 1,04 mil. Kč, medián 2,55 mil. Kč a horní kvartil 6,09 mil. Kč. Nejvyšší čerpané částky činily 480,6 mil. Kč v kraji Královéhradeckém, 212,5 mil. Kč v kraji Pardubickém a 624,5 mil. Kč v kraji Libereckém.

Jako poslední bude v rámci komparace krajů v regionu soudržnosti Severovýchod představena tabulka č. 3, která bude zaměřena na strukturu čerpání prostředků EU s ohledem na rozlišení malých a středních a velkých podniků.

Tabulka 3: Struktura čerpání prostředků EU v krajích regionu soudržnosti Severovýchod podle velikosti podniků

Region	Malé a střední podniky	v %	Velké podniky	v %
Královéhradecký	3 279 854 484,03	16,30	2 966 906 413,04	14,75
Pardubický	4 077 821 556,07	20,27	3 849 809 860,99	19,14
Liberecký	3 576 886 776,94	17,78	2 366 660 464,37	11,76
Celkem	10 934 562 817,04	54,35	9 183 376 738,40	45,65

Zdroj: [21]

Ve sledovaných krajích regionu soudržnosti Severovýchod čerpaly vyšší částku malé a střední podniky, jejich podíl činil 54,35 % z celkové částky 20,1 mld. Kč. Velké podniky čerpaly 45,65 % této částky.

Další kapitola poskytne údaje o tom, jak čerpané dotace podnikatelskými subjekty ovlivnily ve sledovaném období vybrané ekonomické ukazatele, jako jsou produktivita práce, míra zaměstnanosti, podíl ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém obyvatelstvu, tvorba hrubého fixního kapitálu, podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu a míra ekonomické aktivity.

5 ANALÝZA A ZHODNOCENÍ DOPADŮ VYUŽITÍ PROSTŘEDKŮ FONDŮ EVROPSKÉ UNIE NA EKONOMICKÝ POTENCIÁL JEDNOTLIVÝCH KRAJŮ VYBRANÉHO REGIONU

Výkonnost ekonomiky lze interpretovat prostřednictvím několika významných ekonomických ukazatelů. Možnost využití prostředků fondů EU podnikatelskými subjekty a jejich dopad na ekonomický potenciál vybraných regionů, je nutné sledovat především z dlouhodobého hlediska. Do jaké míry je rozvoj regionu ovlivněn přílivem finančních prostředků z EU je velmi těžké posoudit, jelikož ekonomický potenciál ovlivňuje nesporně i mnoho dalších faktorů, mezi které lze zařadit např. ceny ropy, nerostných surovin, příliv zahraničních investic, ale hlavně také celosvětová finanční krize z roku 2008, která způsobila značný hospodářský propad a s jejímiž následky se ekonomika vyrovnává dodnes. Ekonomické ukazatele byly vybrány tak, aby poskytly odpovídající datovou základnu pro analýzu dopadu čerpání na ekonomický potenciál.

5.1 Datová základna

Prvním údajem datové základny je tabulka č. 4. Použití korelační analýzy si vyžadovalo zjištění částek čerpaných dotací v jednotlivých letech. Bohužel nebylo možné zjistit takto proplacené vyúčtované příspěvky EU, analýza musela vycházet z dostupných dat, tj. z odsouhlasených částek podnikatelským subjektům vydaným Rozhodnutím, či podepsanou Smlouvou v letech 2008 - 2015, které dostupné pro jednotlivé kraje jsou. Většina projektů bývá proplacena zpětně a samotný proces realizace může být časově velmi náročný. Pozitivní dopad na vývoj ekonomických ukazatelů se proto může projevit až po několika letech.

Mezi nejvýznamnější a pravděpodobně EU nejsledovanější ukazatele vyjadřující rozvoj a konkurenceschopnost regionu patří HDP na obyvatele. Zahrnuje všechny vyrobené výrobky a služby v kupních cenách, snížené o hodnotu výrobků a služeb použitých na jejich tvorbu. EU hodnotí konkurenceschopnost pomocí HDP na obyvatele, pro analýzu byl proto vybrán právě tento ukazatel. Je složen ze tří dílčích ukazatelů, definován vztahem (2):

$$\text{HDP na obyvatele} = \text{HDP/zaměstnaní} * \text{zaměstnaní/ekonomicky aktivní obyvatelé} * \text{ekonomicky aktivní obyvatelé/obytelé celkem} \quad (2)$$

kde: *HDP/zaměstnaní* vyjadřuje produktivitu práce;

zaměstnaní/ekonomicky aktivní obyvatelé vyjadřuje míru zaměstnanosti;

ekonomicky aktivní obyvatelé/obyvatelé celkem vyjadřuje podíl ekonomicky aktivních obyvatel, tj. zaměstnaných a nezaměstnaných osob, na celkovém obyvatelstvu.

Dalším ukazatelem, kterému bude věnována pozornost při zpracování analýzy, je tvorba hrubého fixního kapitálu. Tento ukazatel zahrnuje hodnotu pořízení hmotného a nehmotného investičního majetku. Účelem pořízení je využití majetku při produktivní činnosti.

Klíčovým ukazatelem ekonomiky, vyjadřujícím změny na trhu práce i v hospodářství, je podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu. Tento ukazatel vyjadřuje procentuální podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel. Nahradil původně zveřejňovanou míru registrované nezaměstnanosti, která poměřovala dosažitelné uchazeče k ekonomicky aktivním obyvatelům, tj. zaměstnaným a nezaměstnaným osobám.²⁰

Posledním ekonomickým ukazatelem je míra ekonomické aktivity, která představuje podíl ekonomicky aktivních osob na dospělé populaci. Je třeba jej odlišit od výše zmíněné složky HDP na obyvatele, tj. podílu ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém obyvatelstvu, jelikož sleduje podíl ekonomicky aktivních obyvatel na počtu osob starších 15 let. Tento ukazatel souvisí se vzděláním obyvatel, protože vzdělaní lidé jsou ekonomicky aktivnější a lépe zaměstnatelní, než lidé nevzdělaní. Tvorbu hrubého fixního kapitálu, nezaměstnanost a míru ekonomické aktivity EU sleduje jako ukazatele nadměrné makroekonomické nerovnováhy.

Tabulka 4: Přehled odsouhlasených částek podnikatelským subjektům v regionu Severovýchod na realizované projekty, přiřazené k jednotlivým rokům dle vydaného Rozhodnutí/podepsané Smlouvy v Kč

Rok	Královéhradecký kraj	Pardubický kraj	Liberecký kraj
2008	535 825 928,92	753 233 431,70	314 135 106,11
2009	561 175 580,85	476 533 341,57	562 609 589,98
2010	754 273 877,56	983 261 884,33	1 169 857 464,70
2011	1 236 708 566,35	1 039 238 615,48	924 402 111,78
2012	1 150 393 240,92	1 406 897 070,23	948 509 908,96
2013	726 840 138,86	1 049 249 833,57	686 266 904,94
2014	891 201 406,44	1 742 474 378,25	1 047 237 099,91
2015	390 342 157,17	476 742 861,93	290 529 054,93

Zdroj: [21]

²⁰ MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR: Zaměstnanost. *Upozornění na změnu metodiky* [online].

Tabulka 5: Vývoj vybraných ekonomických ukazatelů v Královéhradeckém kraji

Rok	Produktivita práce (v tis. Kč)	Míra zaměstnanosti (v %)	Podíl ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém obyvatelstvu (v %)	Tvorba hrubého fixního kapitálu (v mil. Kč)	Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15 – 64 let (v %)	Míra ekonomické aktivity (v %)
2008	681,16	94,74	50,45	40 166	3,62	58,2
2009	703,94	91,60	50,16	38 604	5,96	58,0
2010	715,13	91,14	50,19	36 659	6,28	57,5
2011	721,89	91,92	49,56	33 988	5,68	57,4
2012	726,68	90,95	50,35	32 839	6,55	57,8
2013	729,67	90,12	50,75	31 334	7,31	58,5
2014	767,65	91,47	50,72	-	6,36	58,2
2015	-	-	-	-	4,96	-

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 6: Vývoj vybraných ekonomických ukazatelů v Pardubickém kraji

Rok	Produktivita práce (v tis. Kč)	Míra zaměstnanosti (v %)	Podíl ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém obyvatelstvu (v %)	Tvorba hrubého fixního kapitálu (v mil. Kč)	Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15 – 64 let (v %)	Míra ekonomické aktivity (v %)
2008	660,53	93,51	50,88	87 021	4,51	58,1
2009	656,19	89,89	51,39	69 888	7,32	57,8
2010	678,86	89,57	50,74	82 761	7,45	57,5
2011	693,68	90,98	50,72	76 444	6,51	57,4
2012	664,33	90,37	50,81	73 663	7,03	58,5
2013	668,01	90,14	51,83	68 833	7,45	60,0
2014	685,81	91,83	51,98	-	6,22	60,2
2015	-	-	-	-	-	-

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 7: Vývoj vybraných ekonomických ukazatelů v Libereckém kraji

Rok	Produktivita práce (v tis. Kč)	Míra zaměstnanosti (v %)	Podíl ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém obyvatelstvu (v %)	Tvorba hrubého fixního kapitálu (v mil. Kč)	Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15 – 64 let (v %)	Míra ekonomické aktivity (v %)
2008	638,93	92,32	49,47	35 051	5,03	56,5
2009	624,22	88,25	50,92	29 882	8,29	57,3
2010	626,28	88,71	51,63	29 276	8,06	58,0
2011	645,99	89,53	50,71	31 402	7,35	57,5
2012	675,99	88,90	49,70	33 439	7,75	57,6
2013	672,67	88,32	50,59	28 814	8,46	57,7
2014	688,86	89,52	51,11	-	7,72	58,0
2015	-	-	-	-	6,36	-

Zdroj: ČSÚ

Data uvedená v tabulkách č. 4 - 7 budou využita k analýze dopadů čerpání prostředků z fondů EU podnikatelskými subjekty na zvolené kraje. Metodou k odhalení případné míry těsnosti závislosti mezi ukazateli bude korelační analýza. Analýza bude provedena dle metodiky uvedené v kapitole č. 3. Cílem analýzy je zjištění, zda čerpání dotací z fondů EU podnikatelskými subjekty souvisí s ekonomickým rozvojem těchto krajů.

Tabulka 8: Vliv dotací na ekonomické ukazatele v Královéhradeckém kraji

Dotace vs. ukazatele	Koeficient korelace	Hodnota testovacího kritéria ρ -testu	Korelováno
Produktivita práce	0,48267	1,23233	ne
Míra zaměstnanosti	-0,34707	-0,82752	ne
Podíl ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém obyvatelstvu	-0,46314	-1,16850	ne
Tvorba hrubého fixního kapitálu	-0,64914	-1,70677	ne
Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15 – 64 let	0,43422	1,18076	ne
Míra ekonomické aktivity	-0,58967	-1,63259	ne

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 9: Vliv dotací na ekonomické ukazatele v Pardubickém kraji

Dotace vs. ukazatele	Koeficient korelace	Hodnota testovacího kritéria ρ-testu	Korelováno
Produktivita práce	0,53711	1,42382	ne
Míra zaměstnanosti	0,10055	0,22600	ne
Podíl ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém obyvatelstvu	0,31874	0,75196	ne
Tvorba hrubého fixního kapitálu	-0,06060	-0,12142	ne
Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15 – 64 let	0,01427	0,03191	ne
Míra ekonomické aktivity	0,60917	1,71762	ne

Zdroj: vlastní výpočty

Tabulka 10: Vliv dotací na ekonomické ukazatele v Libereckém kraji

Dotace vs. ukazatele	Koeficient korelace	Hodnota testovacího kritéria ρ-testu	Korelováno
Produktivita práce	0,27860	0,64866	ne
Míra zaměstnanosti	-0,51724	-1,35142	ne
Podíl ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém obyvatelstvu	0,62548	1,79254	ne
Tvorba hrubého fixního kapitálu	-0,42309	-0,93388	ne
Podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu ve věku 15 – 64 let	0,63642	2,02103	ne
Míra ekonomické aktivity	0,89811	4,56679	ano

Zdroj: vlastní výpočty

Všechny zjištěné hodnoty z tabulek č. 8 - 10 vlivu dotací na vybrané ekonomické ukazatele jsou různé od nuly. Výše hodnot koeficientů korelace jsou ovšem velmi nízké, tudíž zjištěná korelace je velmi slabá. Abychom potvrdili správnost tohoto tvrzení, byl proveden test významnosti pro koeficient korelace dle (4). Vypočítané hodnoty testovacího kritéria ρ -testu byly porovnány s kritickou oblastí dle (5), na hladině významnosti $\alpha = 0,05$.

Porovnáním těchto hodnot se nepodařilo prokázat souvislost vlivu čerpání dotací EU podnikatelskými subjekty a ekonomického potenciálu ve sledovaných krajích, pouze v Libereckém kraji byl ukazatel míry ekonomické aktivity s vlivem dotací korelovaný.

5.2 Zhodnocení souvislosti čerpaných dotací na ekonomický potenciál vybraných krajů

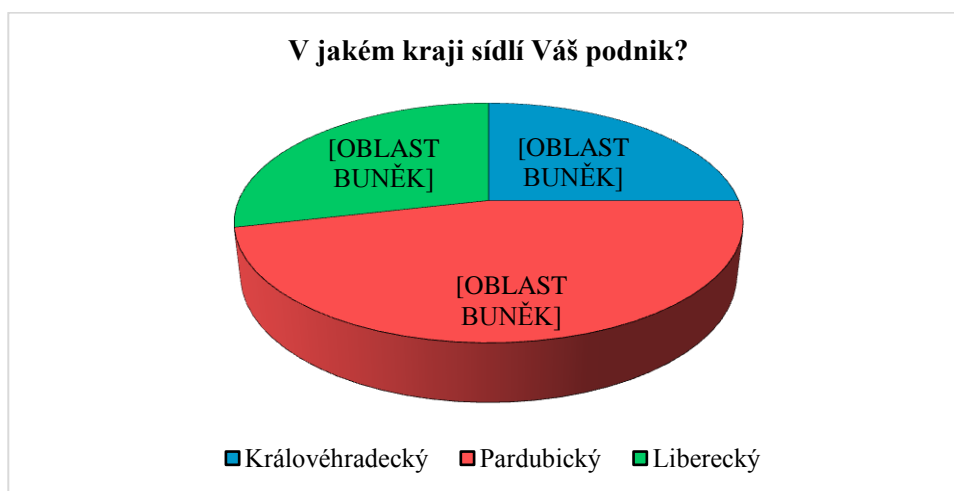
Na základě korelační analýzy vybraných ekonomických ukazatelů nebyla prokázána souvislost čerpání dotací podnikatelskými subjekty a ekonomického potenciálu jednotlivých krajů regionu soudržnosti Severovýchod. Zvolená korelační analýza neprokázala téměř žádnou závislost mezi částkou dotací s vydaným Rozhodnutím/podepsanou Smlouvou a vývojem ekonomických ukazatelů ve sledovaných letech 2008 – 2015. Jako reprezentativní ukazatele ekonomického potenciálu byly vybrány produktivita práce, míra zaměstnanosti, podíl ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém obyvatelstvu, tvorba hrubého fixního kapitálu, podíl nezaměstnaných osob na obyvatelstvu a míra ekonomické aktivity. Pouze v jednom případě byl ukazatel korelovaný, tedy lze tvrdit, že dotace čerpané podnikatelskými subjekty ovlivňují míru ekonomické aktivity v Libereckém kraji.

6 ZHODNOCENÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ PRO PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY ČERPÁJÍCÍ DOTACE Z FONDŮ EVROPSKÉ UNIE

Každá dotace čerpaná z fondů EU může mít na podnikatelský subjekt jak pozitivní, tak bohužel i negativní dopady. Této problematice bude věnována poslední kapitola bakalářské práce. Pro zhodnocení pozitivních a negativních dopadů čerpání dotací na podnikatelské subjekty bylo provedeno dotazníkové šetření. Respondenti, kterým byl dotazník určen, byli vybráni záměrně, a sice podnikatelské subjekty v Královéhradeckém, Pardubickém a Libereckém kraji, které v programovém období 2007 – 2013 realizovaly projekty z OP Podnikání a inovace. Tento OP byl vybrán, protože je stěžejním OP právě pro podnikatelské subjekty a pomáhá k rozvoji podnikání. Před zahájením samotného dotazníkového šetření byla spuštěna pilotní verze dotazníku, který byl po telefonické dohodě odeslán emailem pěti vybraným firmám ke konzultaci a k vyplnění. Dotazník, který je přiložen v příloze A, byl poté rozeslán celkem 767 respondentům, tzn. všem podnikatelským subjektům z veřejného seznamu příjemců dotace, na které bylo možné sehnat kontakt. Návratnost dotazníku byla velmi malá, celkem se vrátilo 84 vyplněných dotazníků, což je pouhých 10,88 % ze všech oslovených respondentů. Všechny vyplněné dotazníky byly úplné, a proto mohly být zařazeny do zpracování.

6.1 Analýza dotazníkového šetření

Struktura dotazníku zahrnovala otázky s možností výběru odpovědi, hodnotících stupnic, s určením priorit a rovněž jednu nepovinnou otevřenou otázku.

Obrázek 3: Vyhodnocení otázky č. 1

Zdroj: vlastní zpracování

První otázka zjišťovala, ve kterém kraji sídlí respondenti. Z 84 podnikatelských subjektů, kteří dotazník vyplnili, bylo 21 z Královéhradeckého kraje, 39 z Pardubického kraje a 24 z kraje Libereckého. Strukturu těchto čísel v procentech zachycuje výše uvedený graf.

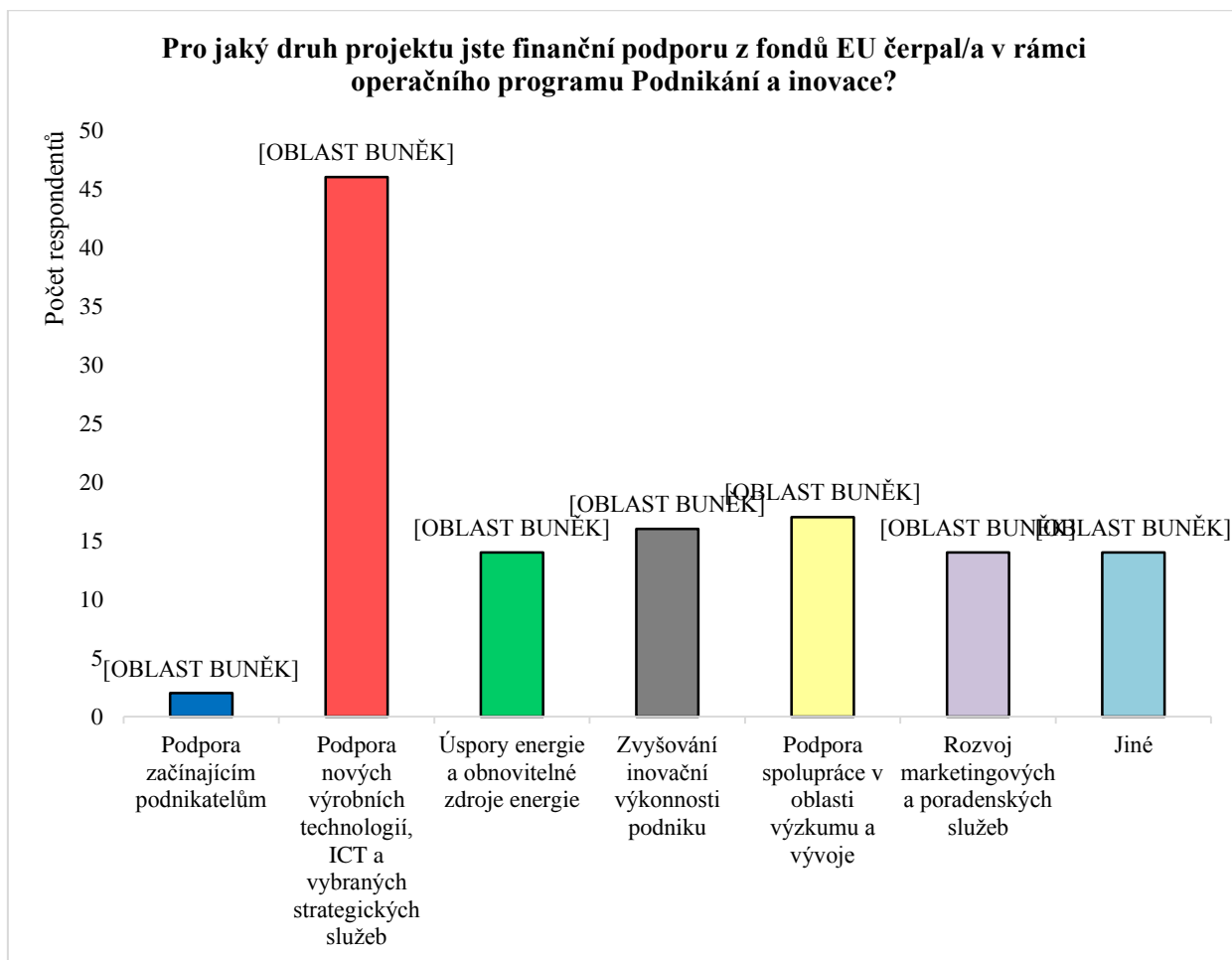
Následující otázky dotazníkového šetření budou vyhodnoceny souhrnně za region soudržnosti Severovýchod.

Tabulka 11: Vyhodnocení otázky č. 2 - Kolik projektů jste realizoval/a v programovém období 2007 - 2013

Počet realizovaných projektů	Četnost výskytu odpovědi	V %
1	36	42,9
2	19	22,6
3	11	13,1
4	3	3,6
5	6	7,1
6	1	1,2
7	1	1,2
8	4	4,8
12	1	1,2
17	1	1,2
47	1	1,2

Zdroj: vlastní zpracování

Druhá otázka byla zaměřena na množství realizovaných projektů dotázaných respondentů v regionu Severovýchod. Z této otázky nebyly vyloučeny jiné OP, aby bylo možné posoudit, kolik projektů celkem dotázaní respondenti realizovali. Výsledek vedl ke zjištění, že 84 podnikatelských subjektů celkem realizovalo ve sledovaném programovém období 270 projektů. Největší počet dotázaných, téměř 43 %, čerpalo finanční prostředky pouze na jeden projekt, nejvyšším počtem realizovaných projektů jedním podnikatelským subjektem bylo 47.

Obrázek 4: Vyhodnocení otázky č. 3

Zdroj: vlastní zpracování

Třetí otázka byla zaměřena na druh projektů, na které čerpaly podnikatelské subjekty finanční prostředky z EU prostřednictvím OP Podnikání a inovace v regionu Severovýchod. Podporu pro začínající podnikatele využili pouze dva respondenti, kterým dotace z fondů EU pomohly financovat podnikatelský plán. Největší počet respondentů, celkem 46, využil podporu pro nové výrobní technologie, ICT a vybrané strategické služby. V tomto případě byly dotace určené pro podniky, které vyvíjí novou výrobní technologii, poskytují nový druh služeb, nebo se zabývají vývojem a nabídkou nových softwarových produktů. Realizaci projektů zaměřených na úsporu energie a obnovitelné zdroje podniku využilo 14 respondentů. Možnost zvýšení inovační výkonnosti podniku využilo 16 respondentů, kteří tak mohli nakoupit nové stroje, licence, nebo si nechat patentovat vlastní nápad. Prostředky pro podporu spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje, který je klíčovou oblastí podniku pro budoucí úspěch, čerpalo 17 respondentů. Pro rozvoj marketingových a poradenských služeb čerpalo podporu z fondů EU 14 respondentů. Dotace z fondů EU v tomto případě umožnily respondentům získat poradenské služby, zajistit přístup k ekonomickým a technologickým trendům, účastnit

se veletrhů, výstav, nebo umožnily spolupráci na zahraničním trhu. Mezi jiné realizované projekty, ke kterým se přihlásilo 14 respondentů, patřily především projekty na vzdělávací aktivity zaměstnanců, sladování rodinného a pracovního života v ICT průmyslu, rozvoj a rekonstrukce objektů.

Následující tři otázky byly zpracovány na základě sedmibodové hodnotící škály. První z nich se zabývala náročností procesu čerpání dotace z fondů EU z hlediska administrativy, kde známka 1 představovala nenáročný proces a známka 7 náročný proces čerpání.

Tabulka 12: Vyhodnocení otázky č. 4 – Jak náročný byl pro Vás proces čerpání dotace z hlediska administrativy?

Škála hodnot od nenáročné po náročnou	1	2	3	4	5	6	7
Četnost výskytu	1	1	5	8	23	27	19
V %	1,2	1,2	6,0	9,5	27,4	32,1	22,6

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky je patrné, že respondenti hodnotí proces čerpání dotace z hlediska administrativy jako náročný, statistická střední hodnota četnosti odpovědi – medián činí 5,5 bodů.

Tabulka 13: Vyhodnocení otázky č. 5 – Jak náročný byl pro Vás proces čerpání dotace z hlediska času?

Škála hodnot od nenáročné po náročnou	1	2	3	4	5	6	7
Četnost výskytu	1	2	10	11	19	23	18
V %	1,2	2,4	11,9	13,1	22,6	27,4	21,4

Zdroj: vlastní zpracování

Pátá otázka byla zaměřena na hodnocení náročnosti čerpání dotace z hlediska času, kde známka 1 představovala nenáročný proces a známka 7 náročný proces čerpání. Z tabulky lze vyčíst, že převažuje hodnocení procesu čerpání dotace z hlediska času jako náročný, medián činí 5,2 bodů.

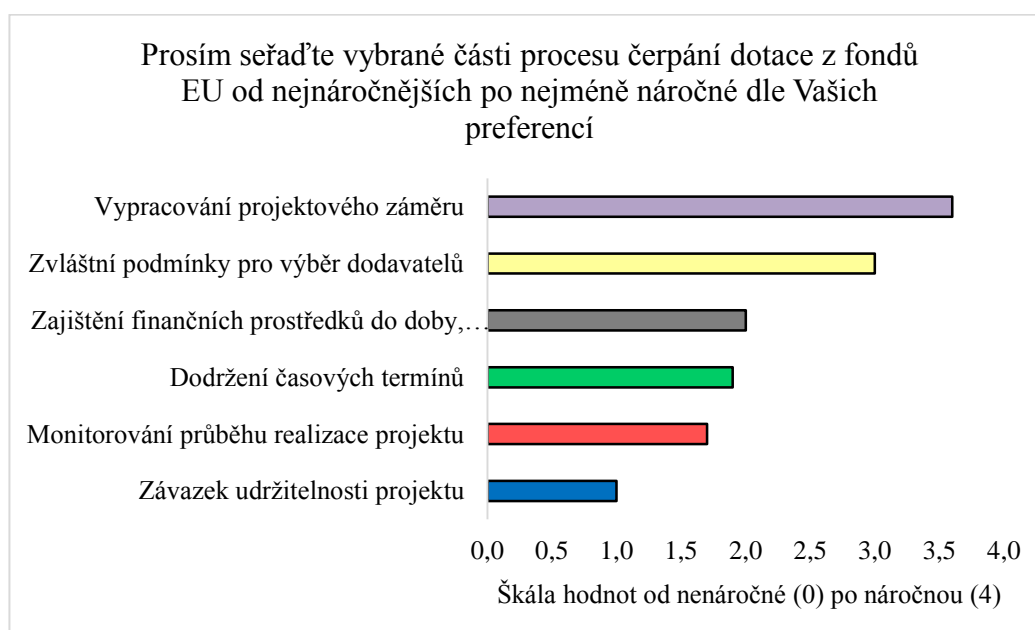
Tabulka 14: Vyhodnocení otázky č. 6 – Jak hodnotíte informovanost a spolupráci s řídicími orgány/zprostředkujícími subjekty při čerpání dotace z fondů EU?

Škála od výborné po špatnou	1	2	3	4	5	6	7
Četnost výskytu	6	20	12	21	13	9	3
V %	7,1	23,8	14,3	25,0	15,5	10,7	3,6

Zdroj: vlastní zpracování

Šestá otázka byla zaměřena na hodnocení informovanosti a spolupráce s řídicími orgány/zprostředkujícími subjekty při čerpání dotace z fondů EU, kde známka 1 představovala výborně a známka 7 špatně. Z tabulky je patrné, že respondenti hodnotí tuto otázku průměrně, medián činí 3,6 bodů.

Sedmá otázka zahrnovala srovnání vybraných částí realizace projektu dle priorit od nejnáročnější po nejméně náročné.

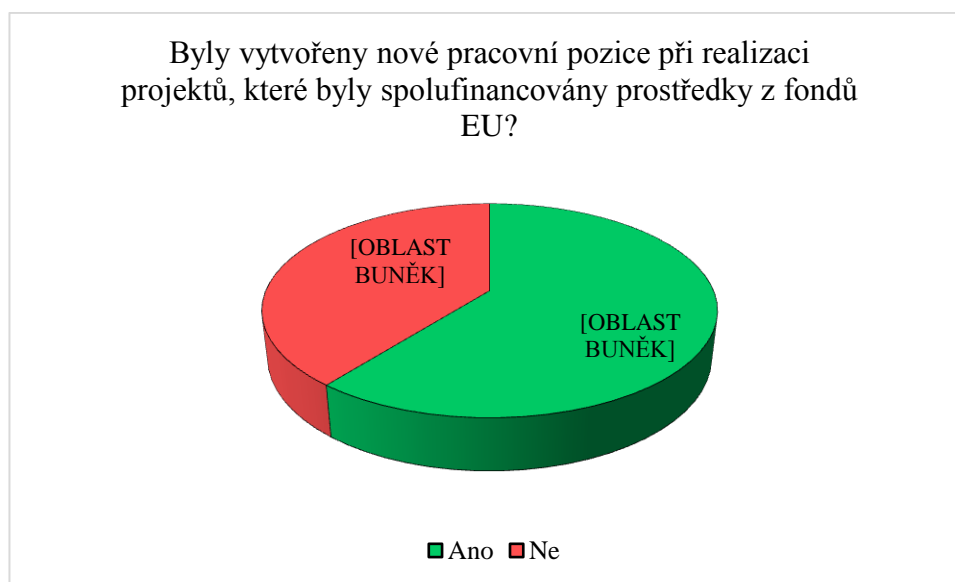

Obrázek 5: Vyhodnocení otázky č. 7

Zdroj: vlastní zpracování

Jako nejvíce náročnou částí realizace projektu byl zvolen závazek udržitelnosti projektu. Všechny závazky, které musí podnikatel dodržet, jsou ujednány ve smlouvě. Tyto závazky nejsou časově omezeny pouze na dobu, kdy je projekt realizován, ale podnikatel je musí dodržet i několik let po dokončení projektu. Jako příklad lze uvést zajištění pokračování aktivit, na které byla poskytnuta dotace, po stanovenou dobu. Druhou nejnáročnější část

realizace projektu představuje pro respondenty monitorování průběhu realizace projektu, následovanou dodržením časových termínů. Jako čtvrtou nejnáročnější část hodnotí respondenti zajištění finančních prostředků do doby, než je dotace proplacena. Většina projektů je financována zpětně, takže si podnikatel musí zajistit dostatečný objem finančních prostředků. To může být problém zejména pro některé malé a střední podniky, které nedisponují dostatečnou finanční rezervou a úvěr v bance je pro ně jen velmi těžko dostupný. Samostatnou a velmi problematickou povinností vztahující se na příjemce dotace je způsob výběru dodavatelů realizujících projekt. Kritéria a samotný výběr dodavatelů bývá velmi sledovanou a kontrolovanou částí realizace projektu. Realizátor projektu nesmí nijak zvýhodňovat určitého dodavatele před jiným. Tato část procesu čerpání dotace byla respondenty hodnocena jako druhou nejméně náročnou. Nejméně náročnou část procesu čerpání dotace hodnotí respondenti vypracování projektového záměru.

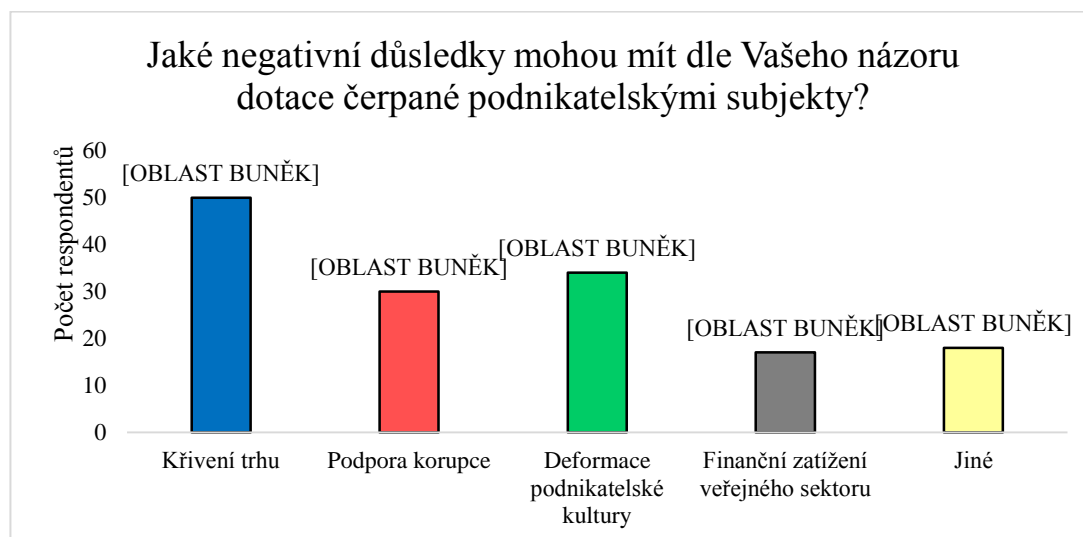

Obrázek 6: Vyhodnocení otázky č. 8

Zdroj: vlastní zpracování

Mezi velmi přínosné pozitivní dopady čerpání dotací z fondů EU lze zařadit vytvoření nových pracovních míst. 33 respondentů nová pracovní místa nevytvářela, 51 respondentů ano. Počty vytvořených pracovních míst s plnou pracovní dobou, uvedených v dotazníkovém šetření jednotlivými podnikatelskými subjekty, se pohybovaly od 1 až do 300. Přestože bylo v dotazníkovém šetření respondentům umožněno uvedení počtu vytvořených pracovních míst, využilo tuto možnost pouze 35 % respondentů, proto nebylo možné rozpracovat strukturu vytvořených pracovních míst podrobněji.

Mezi možná negativa čerpání dotací lze zmínit určitou deformaci podnikatelské kultury a chování, kdy přestává být důležitá návratnost investice a důležitou se stává pouze nákladovost. Negativa z čerpání dotací se promítají i do daného regionu a celého státu, protože investování i do projektů, které by za normálních okolností nebyly uskutečněné, finančně zatěžuje veřejný sektor, podporuje korupci a může křivit trh. Touto problematikou se zabývala otázka č. 9, ve které mohli respondenti označit jednu i více odpovědí.

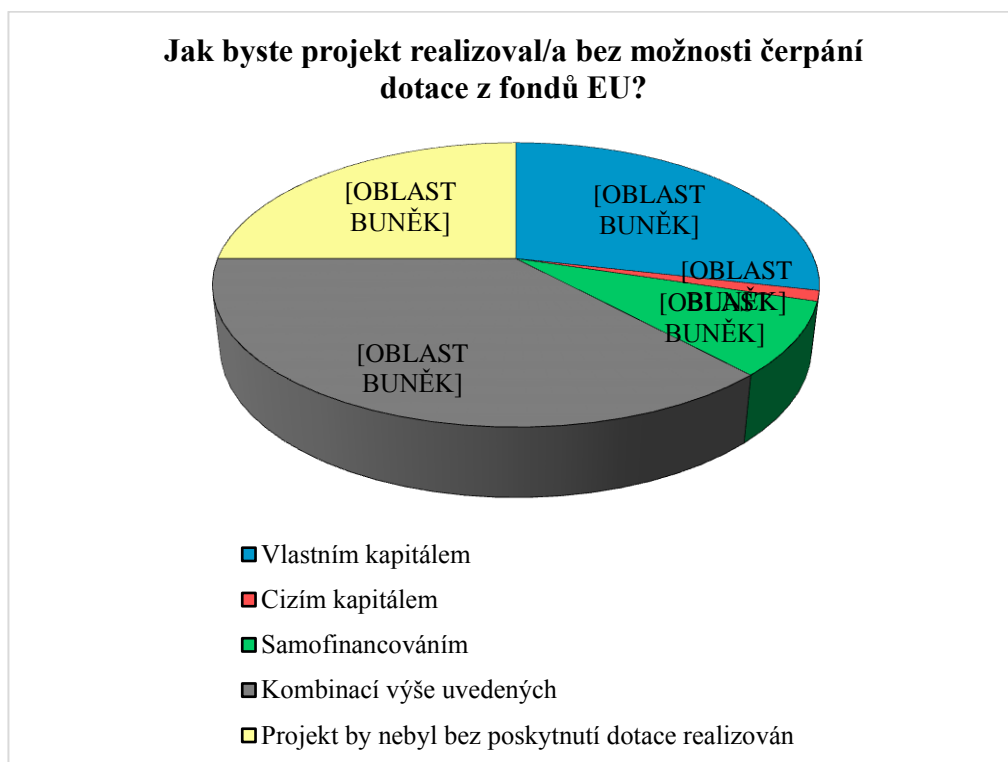
Obrázek 7: Vyhodnocení otázky č. 9

Zdroj: vlastní zpracování

S pojmem křivení trhu, při kterém podpora směřuje k jednomu příjemci na úkor druhého, což může narušit hospodářskou soutěž, se ztotožnilo 50 respondentů. Možnost podpory korupce připustilo 30 respondentů, 34 respondentů souhlasilo s deformací podnikatelské kultury. 17 respondentů připustilo, že čerpání dotací z fondů EU finančně zatěžuje veřejný sektor, protože dotace jsou propláceny zpětně a stát přispívá na realizované projekty procentuálním podílem. Jinou možnost zvolilo 18 respondentů. Zde byl ponechán prostor pro vlastní názor, který někteří respondenti využili, někteří nikoliv. Jako možné negativní důsledky čerpání dotací uváděli respondenti:

- nízkou efektivitu vynaložených prostředků,
- podporu projektů pouze ve vybraných lokalitách,
- přebujelou administrativu státního sektoru, který nechápe dění v sektoru soukromém,
- nutnost najmout agenturu pro zpracování projektu, jinak nebude schválen,
- složitost administrace, která tak nabízí prostor novým příživníkům,
- žádné.

Desátá otázka byla zaměřena na možnost financování projektu bez poskytnutí dotace z fondů EU.

Obrázek 8: Vyhodnocení otázky č. 10

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu je patrné, že bez finanční podpory by nebylo realizováno 21 projektů z 84, což činí 25 %. Vlastního kapitálu by využilo 24 respondentů, cizího kapitálu jeden respondent, samofinancování 7 respondentů a kombinaci těchto možností by využilo 31 respondentů.

Poslední, jedenáctá, otázka byla otevřená. Nabízela prostor pro vlastní komentář k problematice přínosů a negativních dopadů na podnikatelský subjekt při čerpání dotace z fondů EU. Na tuto otázku odpovědělo pouze pět respondentů, přičemž názory se poměrně lišily. Někteří respondenti shledávají čerpání dotací z fondů EU jako velmi přínosnou pomoc v rozvoji firmy ve všech směrech. Protože EU nařizuje členským státům jistá pravidla, která mají i omezující charakter, je forma podpory přínosná, někdy i potřebná. Čerpání dotací však znamená pro firmy velkou administrativní zátěž, proto je vhodná spíše pro větší projekty. Někteří respondenti, ačkoliv dotace z OP Podnikání a inovace sami čerpali, uznávají podporu pouze do potřebných oblastí, např. do rozvoje infrastruktury. Z toho vyplývá fakt, že by podpora EU měla směřovat do více viditelných míst, které ušetří spíše výdaje státního rozpočtu, než soukromého sektoru.

Po vyhodnocení dotazníkového šetření lze konstatovat, že čerpání dotací z fondů EU podnikatelskými subjekty má na tyto subjekty jak pozitivní, tak i negativní dopady. Dotace může podnikatelům pomoci k rozvoji podniku, který může vést nejen k vyššímu zisku, ale i např. ke snížení nákladů, vytvoření nových pracovních míst, zefektivnění či rozšíření výroby a vylepšení pracovního prostředí. Ať už byl podnikatel se svou žádostí úspěšný či nikoliv, přinese mu cenné zkušenosti, které může využít, pokud se rozhodne žádat o další dotaci z fondů EU. Pozitiva se však neprojevují jen v daném podniku, ale mohou mít pozitivní dopad na daný region, případně celý stát, což se projeví např. rozvojem turistiky, lepší ochranou a zlepšováním životního prostředí, pomocí nezaměstnaným, mladým nezaměstnaným a lidem se zdravotními hendikepy, podporou vzdělávacích a rekvalifikačních kurzů a podporou rovných příležitostí na trhu práce (nehledě na pohlaví, rasu a náboženské vyznání).

Čerpání dotace je ovšem také časově a administrativně velmi náročný úkol, se kterým je spojená řada povinností a úkolů. Pokud žadatel nesplní některé z nich, může mu být dotace odebrána, v nejhorším případě i vyměřeno penále. Všechny závazky, které musí podnikatel dodržet, jsou ujednány ve smlouvě. Tyto závazky nejsou časově omezeny pouze na dobu, kdy je projekt realizován, ale podnikatel je musí dodržet i několik let po dokončení projektu.

Mezi negativa čerpání dotací lze zařadit deformaci podnikatelské kultury, nízkou efektivitu vynaložených prostředků, křivení trhu, podporu korupce a finanční zatížení veřejného sektoru.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat aktuální dotační tituly strukturálních a investičních fondů Evropské unie, zhodnotit míru využívání těchto dotací ve vybraných regionech v ČR z hlediska jejich účelu, a zhodnotit dopady této možnosti financování na ekonomický potenciál vybraných regionů.

Před zahájením vlastní analýzy byl čtenář seznámen se základními pojmy, jako jsou regionální politika EU, programové období a cíle pro programové období 2007 – 2013. Také bylo třeba popsat strukturální a ostatní fondy EU, programové dokumenty a operační programy. V následující kapitole se podařilo popsat celý, velmi složitý, proces čerpání z fondů EU.

Bakalářská práce byla zaměřena na čerpání dotací EU podnikatelskými subjekty v jednotlivých krajích regionu soudržnosti Severovýchod. Komparace byla zaměřena na objem čerpaných částek podnikatelskými subjekty z jednotlivých OP v Královéhradeckém, Pardubickém a Libereckém kraji. Byla zhodnocena míra využití OP, kde nejvyššího podílu dosahoval OP Podnikání a inovace. Pozornost byla zaměřena také na čerpání dotací malými a středními podniky, které mají ve sledovaných krajích významné postavení. Komparace byla doplněna grafickým znázorněním struktury čerpání dotací z OP v podobě box plotů.

Pro analýzu zhodnocení dopadů možnosti financování na ekonomický potenciál krajů regionu soudržnosti Severovýchod byla vybrána korelační analýza. Souvislost mezi čerpáním dotací podnikatelskými subjekty a vývojem vybraných ekonomických ukazatelů regionů se nepodařilo prokázat. Časový nesoulad mezi vydáním Rozhodnutí/podepsáním Smlouvy, realizací projektu, proplacením částky z EU a jeho dopadem na okolní prostředí neumožňuje posoudit přímou závislost tohoto vlivu na ekonomický potenciál.

Poslední kapitola bakalářské práce byla věnována problematice možných pozitivních a negativních dopadů na podnikatelské subjekty, které čerpají dotace z fondů EU. Analýzou dotazníkového šetření, které bylo provedeno mezi vybranými podnikatelskými subjekty, byly tyto dopady zhodnoceny. Čerpání dotací z fondů EU je pro podnikatele časově a administrativně velmi náročné, ale představuje možnost rozvoje podniků a podpory projektů, které by bez této podpory realizovány nebyly. Přestože tuto možnost financování mnoho podnikatelů vítá, zahrnuje také negativní stránky, mezi které patří křivení trhu, podpora korupce, deformace podnikatelské kultury, nízká efektivita vynaložených prostředků a finanční zatížení veřejného sektoru.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011, 342 s. ISBN 978-80-246-1974-3.
- [2] BOHÁČKOVÁ, Ivana a Magdalena HRABÁNKOVÁ. *Strukturální politika Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2009, xvii, 188 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-111-6.
- [3] HINDLS, Richard. *Statistika pro ekonomy*. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-43-6.
- [4] JENÍČEK, Vladimír. *Vyvážený rozvoj: na globální a regionální úrovni*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2010, xv, 132 s. Beckova edice ekonomie. ISBN 978-80-7400-195-6.
- [5] KUBANOVÁ, Jana. *Statistické metody pro ekonomickou a technickou praxi*. 2. vyd. Bratislava: Statis, 2004. ISBN 80-85659-37-9.
- [6] MAIER, Karel. *Udržitelný rozvoj území*. 1. vyd. Praha: Grada, 2012, 253 s. ISBN 978-80-247-4198-7.
- [7] MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2009, 215 s. ISBN 978-80-87029-56-5.
- [8] PLCHOVÁ, Božena, Josef ABRHÁM a Mojmír HELÍSEK. *Česká republika a EU: ekonomika - měna - hospodářská politika*. 1. vyd. Praha: Krigl, 2010, 206 s. ISBN 978-80-86912-39-4.
- [9] STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009, 212 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
- [10] TAUER, Vladimír, Helena ZEMÁNKOVÁ a Jana ŠUBRTOVÁ. *Získejte dotace z fondů EU: tvorba žádosti a realizace projektu krok za krokem: metodika, pravidla, návody*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2009, 160 s. ISBN 978-80-251-2649-3.
- [11] WOKOUN, René. *Regionální rozvoj a jeho management v České republice*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1301-0.

SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

- [12] ASOCIACE KRAJŮ ČR: Kraje ČR. *AKČR* [online]. [cit. 2016-04-24]. Dostupné z: <http://www.asociacekraju.cz/kraje-cr/>
- [13] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. [online]. [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>
- [14] EUROSTAT: Databáze Eurostatu. *Regionální hrubý domácí produkt, průměr EU 28* [online]. [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h>
- [15] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR: Zaměstnanost. *Upozornění na změnu metodiky* [online]. [cit. 2016-06-29]. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/zmena_metodiky
- [16] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Strukturální fondy. *Analyza použití CBA* [online]. 2010 [cit. 2016-03-29]. Dostupné z: http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/5849dc3a-ae79-4ff1-92cd-307d42ec54cd/Analyza-pouziti-CBA_10-07-28.pdf
- [17] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Strukturální fondy. *Evropské strukturální a investiční fondy* [online]. [cit. 2016-02-11]. Dostupné z: <http://dotaceeu.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU>
- [18] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Strukturální fondy. *Informace o čerpání* [online]. [cit. 2016-04-17]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-o-cerpani/Mesicni-pokrok-v-cerpani>
- [19] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Strukturální fondy. *Jak na projekt* [online]. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Jak-na-projekt>
- [20] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Strukturální fondy. *Národní strategický referenční rámec ČR 2007 - 2013* [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/c81992d9-a5a7-4382-a859-a7ec13e9d654/Narodni-strategicky-referencni-ramec-CJ-cervenec>
- [21] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Strukturální fondy. *Návrh Národního rozvojového plánu České republiky 2007 - 2013* [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/getmedia/e2851ddf-d85f-4c35-809a->

19545a7cac45/1141122325-materi-l-nrp-iii-nrp-upraveny-str_e2851ddf-d85f-4c35-809a-19545a7cac45

- [22] MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Strukturální fondy. *Seznamy příjemců* [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-o-cerpani/Seznamy-prijemcu>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha – Dotazník pro podnikatelské subjekty čerpající dotace z fondů Evropské unie.....54

Příloha - Dotazník pro podnikatelské subjekty čerpající dotace z fondů Evropské unie

Vážení respondenti,

jmenuji se Veronika Machatová a jsem studentkou Univerzity Pardubice. Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění tohoto dotazníku, který Vám nezabere déle než deset minut.

Získané informace budou využity výhradně k dokončení mé bakalářské práce, ve které se zabývám čerpáním dotací Evropské unie podnikatelskými subjekty v programovém období 2007 - 2013 v Královéhradeckém, Pardubickém a Libereckém kraji. Cílem tohoto průzkumu je analyzovat možné přínosy a negativní dopady na podnikatelské subjekty při čerpání dotací. Vyhodnocení dotazníku bude zcela anonymní. Předem Vám děkuji za Vaši spolupráci.

Veronika Machatová

1. V jakém kraji sídlí Váš podnik? Vyberte prosím jednu z nabízených možností.
 - a) Královéhradecký
 - b) Pardubický
 - c) Liberecký

2. Kolik projektů jste realizoval/a v programovém období 2007 - 2013?
Zadejte prosím číslo:

3. Pro jaký druh projektu jste finanční podporu z fondů EU čerpal/a v rámci operačního programu Podnikání a inovace? Vyberte prosím jednu nebo více z nabízených možností.
 - a) Podpora začínajícím podnikatelům
 - b) Podpora nových výrobních technologií, ICT a vybraných strategických služeb
 - c) Úspory energie a obnovitelné zdroje energie
 - d) Zvyšování inovační výkonnosti podniku
 - e) Podpora spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje
 - f) Rozvoj marketingových a poradenských služeb
 - g) Jiný:

4. Jak náročný byl pro Vás proces čerpání dotace z hlediska administrativy? Prosím ohodnoťte náročnost procesu na stupnici od 1 do 7, pro určení míry náročnosti.

	1	2	3	4	5	6	7	
Nenáročný	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Náročný

5. Jak náročný byl pro Vás proces čerpání dotace z hlediska času? Prosím ohodnoťte náročnost procesu na stupnici od 1 do 7, pro určení míry náročnosti.

	1	2	3	4	5	6	7	
Nenáročný	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Náročný

6. Jak hodnotíte informovanost a spolupráci s řídicími orgány/zprostředkujícími subjekty při čerpání dotace z fondů EU? Prosím ohodnoťte na stupnici od 1 do 7, pro určení míry spokojenosti s činností řídicích orgánů/zprostředkujících subjektů.

	1	2	3	4	5	6	7	
Výborně	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Špatně

7. Prosím seřad'te vybrané části procesu čerpání dotace z fondů EU od nejnáročnějších po nejméně náročné dle Vašich preferencí.

- ❖ Vypracování projektového záměru
- ❖ Zajištění finančních prostředků do doby, než je dotace proplacena
- ❖ Zvláštní podmínky pro výběr dodavatelů
- ❖ Monitorování průběhu realizace projektu
- ❖ Závazek udržitelnosti projektu
- ❖ Dodržení časových termínů

8. Byly vytvořeny nové pracovní pozice při realizaci projektů, které byly spolufinancovány prostředky z fondů EU?

- a) Ne
- b) Ano, uveďte prosím počet (přímo vytvořených pracovních míst s plnou pracovní dobou):

9. Jaké negativní důsledky mohou mít dle Vašeho názoru dotace čerpané podnikatelskými subjekty? Zadejte prosím jednu nebo více možností.

- a) Křivení trhu
- b) Podpora korupce
- c) Deformace podnikatelské kultury
- d) Finanční zatížení veřejného sektoru
- e) Jiné:

10. Jak byste projekt financoval/a bez možnosti čerpání dotace z fondů EU? Zadejte prosím jednu z možností.

- a) Vlastním kapitálem
- b) Cizím kapitálem
- c) Samofinancováním
- d) Kombinací výše uvedených
- e) Projekt by nebyl bez poskytnutí dotace realizován

11. Prostor pro vlastní komentář k problematice přínosů a negativních dopadů na podnikatelský subjekt při čerpání dotace z fondů EU. Otázka je nepovinná.

.....
.....
.....

Děkuji za Váš čas strávený vyplněním tohoto dotazníku a přeji Vám hezký zbytek dne,
Veronika Machatová.